

genc BİRİKİM

Değerli Okurlarımız,

Yaratıcımız ve sahibimiz Yüce Allah'a hamd, Peygamberimiz Muhammed Rasulullah'a da salât ve selam olsun. Yeryüzünde bulunma amacı; sadece Yüce Allah'a kulluk etmek, O'nun rızasını gözetmek, yine O'nun dini, rızası ve davası için çalışmak, yaşamak ve mücadele etmek olan mü'minlere, Müslümanlara da selam olsun.

"Yeryüzü kendine has bir sarsıntıya uğratıldığı, içindekileri dışarıya çıkarıp attığı ve insan, 'Ona ne oluyor?' dediği zaman, işte o gün, yer, kendi haberlerini anlatır. Çünkü Rabbin ona (öyle) vahyetmiştir. O gün insanlar, amellerinin kendilerine gösterilmesi için bölük bölük kabirlerinden çıkacaklardır. Artık kim zerre ağırlığına bir hayır işlerse, onun mükâfatını görecektir. Kim de zerre ağırlığına bir kötülük işlerse, onun cezasını görecektir" (Zilzal Sûresi).

6 Şubat 2023 Pazartesi günü, özelde on bir ili genelde ise bütün Türkiye'yi etkisi, korkusu altına alan ve dayanışmaya sevk eden Kahramanmaraş merkez üslü depremlere hepimiz şahitlik ettik, ediyoruz. İnsanlık tarihinde, görüp geçirilecek en dehşetli deprem imtihanlarından biri! Binlerce vefat, binlerce yıkım... Subhanallah!

Ey deprem imtihanına muhatap olan Müslümanlar!

Rabbimiz, sizlere metanet versin. Biliyoruz, acınız büyük, acınız derin, acınız kelimelere sığmaz. Vallahi sizin acınız, bizim de acımızdır. Yaşamayan tam olarak anlayamaz, hissedemez, doğrudur, kesinlikle öyledir. Ama bilmelisiniz ki -biliyorsunuz da zaten- her şey Yüce Allah'ın elinde, Yüce Allah'ın emrinde, Yüce Allah'ın ilminde... Muhakkak bir hikmet var, belki fark edemeyeceğimiz bir hatırlatma, bir ders, bir ödev var bu imtihanda.

Bize ait hiçbir şey yok şu üç günlük dünya âleminde. Siz de, biz de, vefat edenler de Yüce Allah'a aidiz. Belki de sırada, içimizden biri var vefat edecek, Rabbine gidecek, kim bilir!

Ölüm, mü'minler için asla yokluk değildir. Ölüm, Yüce Allah'a ulaşmak için bir araç, bir köprü. Gidenler, asıl yurtlarına, Sahiplerine gittiler. Evet, üzülüyoruz; evet, aklımızdan, fikri-

mizden, kalbimizden atamıyoruz, doğrudur ve kolay değildir, evet. Ama takdir bu! Yüce Allah ne dilediyse o. Rabbimiz, ne eylerse güzel eyler; bunu düşünür, bunu bilir, bunu söyleriz.

"İnnâ lillahi ve innâ ileyhi raciûn: Allah'a aidiz ve dönüşümüz O'nadır" (Bakara, 156).

"Kullu nefsin zâigatul mevt: Her can ölümü tadacaktır" (Ankebut, 57).

Vefat eden mü'minlere, Müslümanlara rahmet, mağfiret; sizlere en güzel sabırlar diliyoruz Rabbimizden.

***

Değerli yazarımız **Ali Kaçar**, "Deprem mi, Kıyametin Bir Provası mı?" başlıklı makalesinde, 6 Şubat 2023 tarihli Kahramanmaraş merkez üslü depremler üzerine değerlendirme, hatırlatma ve dualar ile bu sayımıza katkıda bulundu.

Sayımızın dosya konuları, **"İbadetlerin Hayatımıza Etkisi - Ramazan - Deprem İmtihanı"**. **Abdullatif Acar, Cefai Demirel, Fatih Pala, Harun Akça, Meliha Pala, Mümine Karakuşoğlu, Rüfeyde Durmaz, Sümeyye Demirci, Taşkın Önel ve Yılmaz Alan**; ibadetlerin hayatımıza etkisi, Ramazan ayı ve deprem imtihanı konularını gündeme taşıyarak sayımıza renk kattılar.

Ayrıca yazarlarımızdan; **Emrah Doğru**'nun, "Allah'ın Ayetlerinden Yüz Çevirip Sihir ve Büyüyle Kandıranlar" başlıklı yazısını ve **İsmail Ceylan**'ın "Nihayet 'Babamız' Guantanamo'dan Serbest Bırakıldı" başlıklı çeviri çalışmasını okuyacaksınız.

Yine, **Erdemliler Hareketi**'nin organizasyonu ile 15 Ocak 2023 Pazar akşamı, çevrimiçi olarak gerçekleşen **Mehmet Can Giyik**'in "İnsanî İlişkilerde Kur'anî/İlahi Ölçü" başlıklı sunumun özet metnini istifadenize sunuyoruz.

"Akletmek, Zikretmek ve İttika Etmek" dosya konulu 251. sayımızda buluşmak üzere Yüce Allah'a emanet olun.

Bu sayımızda...

- 3 **Deprem mi, Kıyametin Bir Provası mı?**
Ali KAÇAR
- 9 **Rabbim Bizi Silkeledi**
Cefai DEMİREL
- 12 **Çadır Kentlerde Ramazan Ayını Yaşamak**
Harun AKÇA
- 14 **Kahramanmaraş Depremi ve İbret Almak**
Yılmaz ALAN
- 15 **Annemizin Ardından...**
Rüfeyde DURMAZ
- 16 **50. Gün**
Meliha PALA
- 18 **Kulluk ve Hayat**
Taşkın ÖNEL
- 20 **1890'ların Balkanlarında Ramazan Nasıl Geçerdi?**
Fatih PALA
- 24 **Ramazan'ı Kuşanmak**
Abdullatif ACAR
- 30 **Kalplerin Tezkiyesi Ruhların Terbiyesi: İbadetlerimiz**
Mümine KARAKUŞOĞLU
- 34 **Hüsn-ü Hatim**
Sümeyye DEMİRCİ
- 39 **Nihayet 'Babamız' Guantanamo'dan Serbest Bırakıldı**
Mansur ADAYFI
- 42 **Allah'ın Ayetlerinden Yüz Çevirip Sihir ve Büyüyle Kandırırlar**
Emrah DOGRU
- 46 **İnsani İlişkilerde Kur'ani (İlahi) Ölçü**
Mehmet Can GİYİK

genc BİRİKİM

Yıl: 22 **Sayı:** 249-250

**Sahibi ve Sorumlu
Yazı İşleri Müdürü**
Ali KAÇAR

Genel Yayın Yön.
Fatih PALA

Yazışma Adresi
Korkutreis Mah.
Yeşilirmak Cad. No:9/1
Çankaya - ANKARA

Yayın Türü
Yerel, Süreli

Yönetim Yeri
Korkutreis Mah.
Yeşilirmak Cad. No:9/1
Çankaya - ANKARA

Dizgi & Tasarım
Genç Birikim

Baskı
Strazburg Caddesi No : 31/17
Sihhiye - ANKARA
Telefon: 0 312 229 1881

Baskı Tarihi
31.03.2023

Değerli Okuyucularımız/Yazarlarımız,

Yazılarınızı Times New Roman karakteriyle 12 punto büyüklüğünde yazılmış olarak, sayfanın sağ, sol, üst ve alt boşlukları 2,5 cm, satır aralığı: tek ve iki yana yaslanmış olarak göndermenizi; yazılarınızın en az 2 en çok 4 sayfa olmasını, yazınız 4 sayfadan fazla ise 2 veya daha fazla olarak bölümlenmiş şekilde göndermenizi rica ederiz.

Abonelik Şartları: Yurtiçi abonelik için 1 yıllık abonelik ücreti olan 250 (ikiyüz-zelli) Türk Lirası'nı (Elden teslim fiyatıdır. Kargo ile teslim alacak abonelerimiz için kargo ücreti abonelere aittir.) "Mustafa SARICA Kuveyt Türk Katılım Bankası TR920020500009457261200001 IBAN No'lu" hesaba yatırmanız yeterlidir.

Dijital dergi aboneliği için yine aynı hesaba 1 yıllık abonelik ücreti olan 200 (İkiyüz) Türk Lirası'nın yatırılması yeterlidir.

web : <http://www.gençbirikim.net>
e-mail : gençbirikimdergisi@gmail.com

Deprem mi, Kıyametin Bir Provası mı?

Ali KAÇAR
kacarali@hotmail.com

6 Şubat günü saat 04.17'de meydana gelen deprem sadece 10-11 ili değil, bölgeyi hatta bütünüyle Türkiye'yi etkilemiştir. Rab-bim, bu depremle sanki yerküresine yeni bir şekil vermek istemiştir. Çünkü yıkılan, savrulan sadece binalar değil, dağlar yerinden oynamış, çeşitli yerlerde derin ve geniş dev yarıklar oluşmuş; köprüler, asfalt yollar patlamıştır. Deprem-zedeler, deprem esnasında oluşan o uğultunun ve alttan gelen korkunç seslerin etkisini bir ay geçmiş olmasına rağmen hala unuttu-bilmiş değiller. Depremi-

insanlarda oluşturduğu travma, birçok insanın gelecek yıllarını etkileyebilecek tarzda olacağı muhakkaktır. Çok dar bir bölgeyi etkilemiş olmasına rağmen 1999 depreminin oluşturduğu travma unutulmamışken çok geniş bir bölgeyi etkileyen ve hala devam eden artçı depremlerin oluşturduğu travma, kolay kolay unutulacağına benzemiyor. Psikolojik birçok hastalıklara neden olabilecek bu deprem, tam anlamıyla bir

Depremler, sanki Kur'ân-ı Kerim'de anlatılan kıyametin bir provasını gibidir! Ancak bu depremler, Kur'ân-ı Kerim'de zikredilen kıyamet sahnelerinin yanında mukayese edilemeyecek derecede hafif kalacaktır. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de vereceğimiz örnekler göz önünde tutulduğunda olayın gerçekliği kendiliğinden anlaşılacaktır.

milat olmuştur.

Deprem; diğer adı zelzele... Kur'an-ı Kerim'de deprem/zelzele adı ile "Zilzal" suresi mevcuttur. Bu surede, Rabbimiz, bizi büyük depreme yani kıyamete hazırlıklı olmaya davet etmektedir. Bu ve kıyametle ilgili diğer sure ve ayetleri okuyup üzerinde tefekkür edince, şimdilerde oluşan deprem/zelzele olayının Kıyametin yanında çok sönük kalacağı görülmektedir. Bu Kıyametin ne zaman meydana geleceğini, Hz. Peygamber tarafından alametleri bildirilse de kesin zamanını ancak Allah bilmektedir.¹ Ama yeryüzü,

ilk insan, ilk Peygamber Hz. Âdem'den (as) bu yana bu tür depremleri hatta daha şiddetlisini defalarca yaşamıştır ve bundan sonra da yaşayacaktır. Geçmişteki depremlerin sonucunda nice kavimler helak olmuş, niceleri de yeniden hayat bulmuştur. Bütün bu ve benzeri felaketlerin Allah'ın izni olmadıkça gerçekleşmesi müm-

¹ Lokman, 31/34

kün değildir. Kâinata bunu engelleyebilecek ve Allah'ı aciz bırakabilecek hiçbir güç yoktur.² Çünkü Allah, her şeye güç yetiren ve muktedir olanıdır.³

"Yer, o şiddetli sarsıntısıyla sarsıldığı,
Yer, ağırlıklarını dışa atıp-çıkardığı,
Ve insan: 'Buna ne oluyor?' dediği zaman."⁴

Kur'ân-ı Kerim'e ve hadis-i şeriflere bakıldığında bu gerçeklerin açık ve kesin bir dil ile ifade edildiği görülür. Bu olup bitenlerin hepsi de Allah Teâlâ'nın bilgisi ve iradesiyle gerçekleşmektedir.⁵ O'nun iradesi dışında bir yaprak bile kıyılamaz.⁶ Kâinatı yaratan,⁷ düzeni kuran ve onu koruyan sadece O'dur. Kâinata olup bitenlerin bir kısmı kulların istemelerine ve teşebbüslerine bağlıdır: Bunların sorumluluğu kulların kendilerine aittir, diğer kısmı ise yalnızca Allah'ın iradesine bağlıdır. Kâinata sebep-sonuç ilişkisi vardır. Yaratan ve düzeni

kuran Allah, olayları ve sonuçları sebeplere bağlamıştır. Mucizeler dışında bu kanun/kural hep devrededir. Allah'ın her şeyi bilmesi, murat etmesi -olmasını istemesi- ve yaratması, O'nun iradesiyledir. O şeyin küçük olması, büyük olması, az olması ya da çok olması önemli değildir. Sadece bir şeye "ol" demesi yeterlidir.⁸ Ayrıca o şeyin olması için zamana, herhangi bir yardımcıya ya da başka bir güce de ihtiyacı yoktur. Çünkü O, "Samed'dir."⁹ İşte kâinata olan ve olacak olan her şey, Allah'ın kaza ve kaderi ile gerçekleşmektedir. Kullar tarafından bu kaderin önceden bilinmesi söz konusu değildir. Dolayısıyla kulların, kendileri için meçhul olan kadere göre değil, sorumlu buldukları sebep-sonuç kanununa göre hareket etmeleri, yani önceden kendilerinin tedbir alması, takdiri ise Allah'a bırakmaları gerekmektedir. Her ne kadar tedbir, takdirin önüne geçemezse de! Çünkü insanoğlunun sorumlu olduğu saha, tedbir sahasıdır; neticeyi etkilemeleri zaten söz konusu değildir.

Bu çerçevede, 6 Şubat günü sabaha karşı saat: 04.17'de yaşanan deprem ve deprem sonucunda meydana gelecek olaylar, bizler ta-

2 Fatır, 35/44

3 Tevbe, 9/39

4 Zilzal, 99/1-3

5 En'am, 6/80, Taha, 20/98; Hucurat, 49/18

6 En'am, 6/59

7 En'am, 6/73; Haşr, 59/24.

8 Yasin, 36/82.

9 İhlas, 112/2

rafından bilinmiyordu! 5 Şubat gecesi, herkesin kurula kurula oturup serile serile yattıkları evler, köşkler, villalar, depremle birlikte yayık gibi çalkalanmaya başlamıştır. Sanki deprem yatakları, koltukları ve bedenleri değil de aslında uyuşan idrakleri, uyuyan ruhları, mayışan şuuruları uyardırmak ister gibi gerçekleşmiştir! İşte insanlar, deprem vesilesiyle o 1,5 dakikalık gibi kısa bir sürede kaçtıkları, görmezden ve bilmezden geldikleri, adını dahi hatırlamak istemedikleri ölümün can acıtıcı, soğuk gözlerini gördüler, adeta ölümün soğuk soluğunu enselerinde hissetmişlerdir. Bundan böyle o kısacık süre, ömürleri boyunca unutamayacakları bir süre olarak hafızalara kazınmıştır!

Depremler, sanki *Kur'ân-ı Kerim*'de anlatılan kıyametin bir provası gibidir! Ancak bu depremler, *Kur'ân-ı Kerim*'de zikredilen kıyamet sahnelerinin yanında mukayese edilemeyecek derecede hafif kalacaktır. Nitekim *Kur'ân-ı Kerim*'de vereceğimiz örnekler göz önünde tutulduğunda olayın gerçekliği kendiliğinden anlaşılacaktır. Ayetlerde bazı örnekler şöyle verilmektedir: Dağların yerlerinden sürülüp un ufak hale getirildiği ve dümdüz bir seraba dönüştürüldüğü,¹⁰ gökyüzünün yarıldığı,¹¹ güneşin dürüldüğü, yıldızların döküldüğü, vahşi hayvanların bir araya toplandığı, cehennemin tutuşturulduğu, cennetin hazır hale getirildiği, gebe develerin (en lüks araçların) kendi hallerine terk edildiği, cehennemin tutuşturulduğu, cennetin hazır hale getirildiği (Tekvir Suresi), denizlerin birbirine katıldığı, kabirlerin içindekilerin dışarı çıkartıldığı (İnfitar, 82/3-4), insanların, ateşin etrafında fır fır dönen pervaneler gibi olduğu, dağların da atılmış renkli yüne dönüştürüldüğü bir 'gün' (Karia, 101/4-5) gelecektir.

Rabbim, kıyamet gününü "Liyevmi'l-fasl" yani Mü'mini müşrikten/kafirten, münafıklardan ve hakkı yalanlayanlardan ayırma günü olduğunu belirtmiştir (Mürselat, 77/13 vd.). Bu Ayırım (Fasl) günü, insanın annesinden, babasından, eşinden ve çocuklarından kaçacağı, herkes kendi başının derdine düştüğü için en yakınlarını bile gözden çıkardığı gündür. Çünkü o gün, herkesin kendine yetip de artacak kadar işi başından aşkın olacaktır (80/34-37).

10 Nebe', 78/20

11 Rahman, 55/37

İşte *Kur'an*, kıyamet sahnelerini insanlar düşünür diye sahnelemeye devam etmektedir: "O gün yer ve dağlar şiddetle sarsılır, dağlar gevşek kum yığına dönüşür";¹² "Onu gördüğünüz gün, her emziren emzirdiğinden vazgeçer, her gebe yükünü (karnındaki çocuğunu) düşürür. İnsanları sarhoş olmadıkları halde sarhoş görürsün";¹³ "Kıyamet, çocukları ak saçlı ihtiyarlara çevirecek olan bir günden nasıl korunabilirsiniz?"¹⁴ türünden zikredilen ayetlerde vukua geleceği belirtilen Kıyamet esnasındaki olayların küçük bir benzeri/provası, 6 Şubat günü sabaha karşı yaşanmıştır. Sanki zamanın sonsuz tüneline sadece 1,5 dakikalık bir zaman diliminde bir kıyamet provasıyla sarsıldık ve dünyaya ilişkin bütün hesaplarımız, hayallerimiz -şimdilik- yerle bir olmuştur. Bizim olduğumu sandığımız evler, görkemli yapılar, o güzelim villalar, binerek caka sattığımız, gözümüz gibi baktığımız, tozlanmasından bile endişelendiğimiz arabalar enkaz altında yerle bir olmuştur. Zaman zaman üzerinde böbürlenerek: "Bizden daha güçlü kimse yoktur" diye kendimize, soyumuza ve devlete/yöneticilere güvenerek yürüdüğümüz toprak, ayağımızın altından ansızın kayıverdi. Hiç bitmeyecek sandığımız o muhteşem dünya hayallerimiz, 1,5 dakikalık bir zamanın aralığında uçup gitmiştir. Muktedir olduğumuzu sandığımız ve "Bizim mülkümüzdür" diyerek koklatmadığımız her şey nasıl da anlamsız hale gelmiştir! Oysa ne hükümler kurmuş ne yasalar çıkartmıştık. İstedimizi dünyanın efendisi yapıp birinci sınıf haklarla donatabiliyor, istediğimizi de ilâhî kudretin bahşettiği özgürlüklerden bile mahrum edebiliyorduk. Çünkü güç bizdeydi ya da öyle olduğunu zannediyorduk... Oysa depremle birlikte bütün bilimsel gerçeklikler, siyasî ve askerî otorite hesapları yıkılıverdi bir üfürükle, bir sesleniş ve dokunuşla! Yalancı, sahte, kartondan bina edilmiş krallıklarımızın duvarlarında açılan yarıklardan "ölümün gözleri"yle karşılaşınca sapkınlıklarımızın utancıyla baş başa kaldık.

Çok değil, daha 1,5 dakikalık "dehşet randevusu"ndan saatler önce: "Bizim önümüzde hiçbir güç duramaz, ezer geçeriz" diyerek âleme meydan okuyanlar, çaresizlik içinde ölümle kol kola gitmişlerdir. Anladık ki bütün

12 56/4, 73/14.

13 22/2.

14 73/17-18.

iktidar sapkınlıkları da, ekonomik imparatorluklar da, küresel işgalci ve Siyonist güçler de, insanı aslî istikametinden çevirmeye yönelik "tehdit projeleri" de ilâhî kudret karşısında bir hiçmiş! Anladık ki her şey yalan, her şey sahteymiş... Kapımızı çalan o muhteşem ibret dışında..."¹⁵

Felaketler, Allah'a Dönüş İçin Bir Fırsat Olarak Değerlendirilmelidir

Dünyevî anlamda meydana gelen felâketler, aslında insanoğlunun ibret alması ve Allah'ın (c.c.) gücünü idrak etmesi için verilen fırsatlar olarak değerlendirilmelidir. Kimi insanların, başka insanlar üzerinde Rableşmesi ve onları kendilerine kul köle edinmeleri, bu insanları kendilerinde karşı konulmaz bir gücün, bir otoritenin olduğu vehmine kaptırmaktadır. Oysa kendi gücünü, kendi yeteneğini ve "önceden hiçbir şey değil iken nasıl yaratıldığını"¹⁶ düşünse ne kadar aciz olduğunu ve mutlak anlamda güç ve otoritenin yalnız Allah'a ait olduğunu anlayacaktır. Allah Teâlâ, bu vesileyle, insanoğluna "hak" ve "batıl" olarak gösterdiği iki yoldan¹⁷ küfrü seçenlere zaman zaman cehenneme gitmemeleri için bazı fırsatlar vermektedir. Nitekim bu tür insanların yakınlarının ölmesi, sel, yangın ve deprem gibi felâketlerin meydana gelmesi, hak yola/tevhide ve gerçek yaratıcıya yönelme noktasında birer uyarı olarak algılanmalıdır. Konuyla ilgili olarak bir ayette şöyle buyurulmaktadır:

"And olsun, biz onlara belki (küfürden İslâm'a) dönerler diye o büyük (uhrevî) azaptan önce, yakın (dünyevî) azaptan da tattıracağız."¹⁸

Bu âyetin yorumunda, Mevdudi şöyle demektedir: "Daha hafif -dozda- azap" ise insanın bu dünya hayatında yakınların ve sevgililerin ölümü, ciddi kazalar, kayıplar, başarısızlıklar.. türünden ferdin uğradığı musibetler ile fırtına, deprem, sel, salgın hastalık, kıtlık, anarşi, savaşlar türünden yüz binlerce insanın aynı anda maruz kaldığı benzer birçok felâketlerdir. Bu felâketlerin gönderilmesiyle ilgili olarak zikredilen hikmet, insanların "azab-ı ekber"

15 Taha İslam, Genç Birikim Dergisi, Ekim 1999.

16 19/67

17 90/10; 18/29.

18 32/21.

denen felâkete karşı duyarlı olması ve sonuçta bu büyük azabı çağırın hayat tarzından vazgeçmesidir."¹⁹ Demek ki bu tür felâketler, bizler için birer ilâhî uyarıdır. Yapılan bu uyarılardan gerekli dersler çıkarılmadığı zaman, işte o zaman asıl felâketle karşı karşıya kalırız. Artık bu felâketten kurtuluş da olmayacaktır.

Asrın Felaketi

Asrın mı, asırların mı felaketi? Uzmanlar, farklı süreler söyleseler de böyle bir felaketin yüz yıllardır bu topraklarda ve bu boyutta meydana gelmediği bir vakiadır. Türkiye'nin çeşitli yerlerinde zaman zaman aynı ya da yakın şiddetlerde depremler olsa da ardı ardına bu şiddette ve bu kadar genişlikte deprem meydana gelmemiştir. Kimi uzman bu şiddette yıkıcı bir depremin 500 yıl önce, kimileri de 900 yıl önce meydana geldiğini söylemektedirler. 27 Aralık 1939'da Erzincan'da olan deprem, Türkiye Cumhuriyeti tarihinde kaydedilen en büyük deprem olarak kayıtlara geçmiştir. Yine bu depremin 20. ve 21. yüzyılda Türkiye coğrafyasında gerçekleşmiş depremler arasında en çok can kaybı ile sonuçlanan deprem olduğu belirtilmektedir. Erzincan Depremi, merkez üssü Erzincan Ovası olmak üzere, 50 saniye süreyle, yerin 20 km derinliğinde, 7.9 büyüklüğünde meydana gelmişti. 116 bin 720 binanın yıkıldığı deprem sonucunda resmî rakamlara göre 32 bin 968 kişi hayatını kaybetmiş, 100 binden fazla insansa yaralanmıştı. Ancak Erzincan depremi, 6 Şubat'ta Türkiye'nin Güneydoğu bölgesinde meydana gelen depremle, mukayese edilmeyecek boyutta kalmıştır. Konunun uzmanları da bunu teyid ve tesbit etmektedir. Nitekim Prof. Dr. Övgün Ahmet Ercan, "Olağanüstü bir durum yaşanıyor. Tüm yeryüzünde böyle deprem görülmedi" ifadesini kullanmıştır. 6 Şubat depremi ile ilgili uluslararası uzmanlar da benzeri ifadeleri kullanmaktadırlar:

Kanada Victoria Üniversitesi Yeryüzü ve Okyanus Bilimleri Fakültesinden Prof. Dr. Edwin Nissen: "Bu, şimdiye kadar kaydedilmiş en büyük depremlerden biridir. İlk beşe girer. Kimse, bu fay hattında böyle bir deprem beklemiyordu. Sismologların beklemediği bir depremdi..."

AFAD Deprem Risk ve Azaltma Genel Müdürü Orhan Tatar da 6 Şubat'ta arka arkaya meydana gelen iki depremin açığa çıkardığı ener-

19 Ebu'l-Alâ el-Mevdudi, *Tefhimü'l-Kur'ân*, c. IV.

jinin 500 atom bombasının enerjisine sahip olduğunu belirtmiştir.

Depremden Ders Çıkarmak

Bu deprem, sadece binalarımızı yıkmakla, otoyollarını kâğıt gibi buruşturmakla, otomobillerimizi ezmeyle, arazilerde derin yarıklar açarak arazileri allak bullak etmekle kalmamıştır. Bütün duygu, düşünce, davranış ve tasavvurlarımızı da allak bullak etmiştir. Fay hattı ve daha bir sürü maddi sebeplerle gerçekleştiği varsayılan bu felaketler dâhil hiçbir olay; Allah'tan, Allah'ın iradesinden bağımsız gerçekleşmektedir. Bu deprem, olup biten her şeyin, bildiğimiz ve bilmediğimiz bütün bu felaketlerin, Sünnetullah'ın bir gereği olduğunu bir daha göstermiştir. Sünnetullah ise Allah'ın değişmez kanunudur. Dolayısıyla Sünnetullah dediğimiz bu İlahi prensipler (kanunlar) neyi gerektiriyorsa tavrımızı, yaşantımızı, hayat tarzımızı, ilişkilerimizi ona uygun olarak tanzim etmekle mükellefiz.

Deprem de Allah'ın bir kanunudur. Allah'ın, tabiatıta var kıldığı yasaları gereğince zaman zaman insanın olduğu ya da olmadığı her yerde meydana gelmektedir. Ve bize yeniden Allah'ı, Allah'ın "hüve alâ kulli şey-in kadîr" (her şeye güç yetiren) olduğunu²⁰ hatırlatmıştır. İşte Allah'ı Teâlâ, yarattığı bu ve benzeri yasalara karşı hangi yasalarla kendimizi koruyabileceğimizi de bize göstermiştir. Ateşin yakıcılığı da Sünnetullah'tır, ateşte elin yanmaması için maşanın kullanılması da Sünnetullah'tır. Evin sağlam yapılması, dere kenarına ya da fay hattı üzerine yapılmaması, tabiatıta Allah'ın yarattığı yasa gereğidir. Zaten akıl da bunu gerektirmektedir. Ama eğer ev çürük yapılmış ya da dere kenarına veya fay hattı üzerine yapılmışsa evin sele gitmesi ya da çökmesi, yine Allah'ın tabiatıta yarattığı yasa gereğidir. Bu yasalar, Allah'ın değişmez yasalarıdır, Sünnetullah'tır. "Allah'ım,

Deprem de Allah'ın bir kanunudur. Allah'ın, tabiatıta var kıldığı yasaları gereğince zaman zaman insanın olduğu ya da olmadığı her yerde meydana gelmektedir. Ve bize yeniden Allah'ı, Allah'ın "hüve alâ kulli şey-in kadîr" (her şeye güç yetiren) olduğunu hatırlatmıştır. İşte Allah'ı Teâlâ, yarattığı bu ve benzeri yasalara karşı hangi yasalarla kendimizi koruyabileceğimizi de bize göstermiştir.

elimi ateşe sokacağım, yanmasın" ya da "evimi fay hattı üzerine yapacağım, yıkılmasın" diye dua etmenin hiçbir faydası yoktur. Çünkü Sünnetullah gereği ateş yakar, su boğar, evini dere yatağına kuran, sele; fay hattı üzerine yapan da depreme maruz kalır. Bu, Allah'ın değişmez yasasıdır. Bu tedbirden sonra da takdir gerçekleşebilir. Yani tedbirden sonra meydana gelecek felaketten ev de yıkılabilir, insanlar da ölebilir, bu da Allah'ın kaderidir.

Kahramanmaraş merkezli depremden çıkaracağımız en önemli ders, Rabbimizin Kur'an'da da buyurduğu gibi "ölçü ve tartıya" uygun davranmamızdır:

"Dedi ki: Ey kavmim! Allah'a kulluk edin! Sizin için O'ndan başka tanrı yoktur. Ölçüyü ve tartıyı eksik yapmayın. Zira ben sizi hayır (ve bolluk) içinde görüyorum. Ve ben, gerçekten sizin için kuşatıcı bir günün azabından korkuyorum."²¹

Ayetteki emir, sadece çarşıda, pazarda aldığımız gıdanın ya da sebze, meyvenin tartılmasıdaki hassasiyete münhasır değildir. Bu uyarı, hayatın içinde yer alan her bir iş için dikkate alınmalıdır; beton kalitesinden tutun, demire, kuma kadar her şeyde ve her aşamada ölçüye ve tartıya uymaktır. Rabbimiz, "Biz, her şeyi bir ölçüye göre yarattık." (Kamer, 54/49) "Göğü Allah yükseltti ve mizanı (dengeyi) O koydu" (Rahmân, 55/7) diye buyurmaktadır. Demek ki kâinatta yaratılan her şey bir denge üzerine ve bir ölçüye göre yaratılmıştır. Bu ölçüye, Allah'ın koyduğu yasaların aksine ifsad edici bir müdahale ölçü ve tartıda eksik yapmadır. Çünkü kâinatta hiçbir şey başıboş olmadığı gibi gereksiz ve ölçüsüz de yaratılmış değildir. Bizler için ölçü ise düşüncede, amelde ve ilişkilerde sırat-ı müstakim üzere olmaktır. Sırat-ı Müstakim üzere olmak ise eşyaya, çevreye ve kendine karşı adil olmayı, emrolunduğu gibi dosdoğru olmayı gerektirir. Bu emirlere muhalif davrananlar, akıllarını kullanmayan; 'akletme' sorumluluğu-

nu yerine getirmeyenlerdir.

Deprem dolayısıyla çıkarılması gereken derslerden birisi de yaptığımız her işte önceden tedbir almaktır yani Allah'ın tabiatıta var ettiği yasalara uygun davranmaktır. Bizlerin, bu yasalara uymamız halinde, takdire engel olamazsak da az riskle bu musibetlerden kurtulma ihtimalimiz bulunmaktadır. İşte Allah'a tevekkül de, bu tedbirden yani bu yasaların gereği yerine getirildikten sonra mümkün olabilir. Tedbir alınmadan tevekkül olmaz. Nitekim bir bedevi, Allah'ın Resulüne (sa) gelir ve devesini dışarıda bırakıp Allah'a tevekkül ettiğini söyler. Allah'ın Resulü, ona, şöyle der: "Önce deveni bağla, sonra Allah'a tevekkül et!" (Tirmizi, Kıyamet, 60.) buyurmuştur.

Bir başka güzel örnek de Hz. Ömer (ra) döneminde olmuştur: Şam'da salgın hastalık olduğunu öğrenen Hz. Ömer, şehre girişi ve çıkışı yasaklayınca Ubeyd bin Cerrah, ona: "Sen, Allah'ın kaderinden mi kaçyorsun?" diye sorar. Halife şöyle cevap verir: "Evet, Allah'ın kaderinden Allah'ın kaderine kaçıyorum!" (Buharî, Tıb: 30; Müslim, Selâm: 98).

Mehmet Akif, "Vâiz Kürsüde" şiirinde ne güzel demiş:

"Kadermiş!" Öyle mi? Hâşâ, bu söz değil doğru:

*Belânı istedin, Allah da verdi... doğrusu bu.*²²

Depremden çıkaracağımız bir diğer önemli bir ders ise emrolduğumuz gibi doğru olmamızdır (Hud, 11/112). Kendimize, çevremize, ailemize, işimize ve daha da önemlisi Allah'a karşı doğru olmalıyız. Allah'a verdiğimiz sözün gereğini yerine getirirsek (A'raf, 7/172), yaptığımız her işte ve attığımız her adımda doğru davranmış oluruz. İşte o zaman yapılan binalarda, müteahhidler, binaları kontrol eden mühendisler ve Belediyelerdeki idareciler, beton-dan, demirden çalmış olmazlar, idareciler de rüşvet alarak binlerce insanın yıkıntılar altında kalmasına sebep olmazlar.

²² Şiirin diğer kısmı ise şöyledir:

"Talep nasılsa, tabîi, netîce öyle çıkar,

Meşiyetin sana zulmetmek ihtimâli mi var?

"Çalış!" dedikçe şeriat, çalışmadın, durdun,

Onun hesabına birçok hurâfe uydurdun!

Sonunda bir de "tevekkül" sokuşturup araya,

Zavallı dîni çevirdin onunla maskaraya!"

Ayrıca emrolduğumuz gibi dosdoğru olduktan sonra yaşadığımız her felaketi, her musibeti kulluk bilinciyle karşılarız. Bunun bir imtihan olduğunu ve hayır ve şerle imtihan olduğumuz (Enbiya, 21/35) gibi korkuyla, açlıkla, mallardan, canlardan ve ürünlerden eksilmeyle de imtihan olacağımızı (Bakara, 2/155) bilmeli ve bunu da Allah'a tevekkül vesilesi kılmalıyız. Başımıza gelen musibetleri ne isyana dönüştürmeli ve ne de İslâm ahlakıyla örtüşmeyen uçuk-kaçık anlamlar yüklemeliyiz. Dolayısıyla her imtihan gibi deprem de yeniden kendine gelme, kul/abd olarak ubudiyeti sadece Allah'a yapmayı bize hatırlatmıştır. Yine biliyoruz ki yaşanan her imtihan, müminlerin imanını, müşriklerin/münkirlerinse küfrünü ziyadeleştirir. Bu gerçekten hareketle şunu öğreniyoruz: Hiçbir afet, mutlak manada bir ikram/rahmet olmadığı gibi, ceza/azap da değildir.

Sonuç olarak, her türlü günahattan kaçınmalıyız. Günah denildiği zaman hemen akla, açık saçıklık, içki düşkünlüğü gelmektedir. Oysa Kur'anî bakış açısıyla günah, ilahi hükümlerin ihlalidir. Hırsızlık, gasp, cinayet günah olduğu gibi bir depremde mevzuata aykırı yerde ve evsafa bina yapıp binlerce insanın ölümüne sebebiyet vermek de en büyük günahlardan biridir. Zira İslam dini telakkisinde *Allah'a şirk koştuktan* sonra gelen en büyük günah, *cina-yettir*.

Biz müminler biliyoruz ki ölümün zamanını, yerini, nasıl ve ne şekilde öleceğimizi belirleyen ve bilen sadece Allah'tır. Ölüm, ayırım yapmaz, adildir; fakir zengin, genç yaşlı, erkek kadın ayırımı yapmaksızın süresi dolanı yakalar ve bir 'an' gecikme ya da öne alma olmadan²³ ruhu kabzeder. Bu, değişmez İlahi yasadır. Mü'minler için ebedi olan hayat, ahiret hayatıdır. Geçici olan bu dünyada mü'min olarak yaşayan, ahirette cennete; münkir ve müşrik olarak yaşayanlar ise cehenneme gideceklerdir.

Kahramanmaraş merkezli depremde ölen bütün Müslümanlara, Rabbimizden rahmet; yaralı olarak kurtulanlara da acil şifa diliyoruz. Umut ve temennimiz, insanımız bir daha böyle felaketler yaşamamasın.

²³ A'raf, 7/34

Dosya:

"İBADETLERİN HAYATIMIZA ETKİSİ – RAMAZAN – DEPREM İMTİHANI"

Rabbim Bizi Silkeledi

Cefai DEMİREL

İnsanoğlunun bir vadi dolusu altını olsa, bir vadi daha ister. Onun gözünü topraktan başka bir şey doyurmaz." (Buhari, Rikak 10; Müslim, Zekât, 116-119) hadisin başka rivayetlerinde "iki vadi dolusu altını olsa üçüncüsünü ister", "gözünü" yerine "karnını" olarak da geçmektedir. Hadiste anlatılmak istenen, insanoğlunun mal ve dünyalığa olan düşkünlüğüdür. Fıtraten düşkünlüğümüz olsa da imanımız ve aklımız bunların geçici olduğunu bizlere bildirmektedir. Ne kadar uzun yaşarsak yaşayalım, dünyalıklarımızı burada bırakıp gidecek olmamız, hepimizin malumudur.

Ömrümüzü verip biriktirdiğimiz mal mülk, sadece altmış beş saniyelik bir silkeleme ile yerle bir oluveriyor. Dün, zengin veya milyarder diye adlandırdığımız kimseler, bir silkeleme ile sıcak çorbaya muhtaç hale gelebiliyor. Rabbim, uyanmamız için zaman zaman bizleri silkeliyor, üstümüze yığılan dünyalık tozları

Ömrümüzü verip biriktirdiğimiz mal mülk, sadece altmış beş saniyelik bir silkeleme ile yerle bir oluveriyor. Dün, zengin veya milyarder diye adlandırdığımız kimseler, bir silkeleme ile sıcak çorbaya muhtaç hale gelebiliyor. Rabbim, uyanmamız için zaman zaman bizleri silkeliyor, üstümüze yığılan dünyalık tozları silkeliyor ki üzerimizden atılsın, kirlerimizden kurtulalım.

silkeliyor ki üzerimizden atılsın, kirlerimizden kurtulalım. İnşallah, yeryüzü hareketlerinden ders alan kullarından oluruz.

Yüce Allah, "Kendisini müstağni gördüğünden" (Alak, 7) ayetinde mealen insanoğlunun kendini yeterli gördüğünden, kimseye ihtiyacı olmadığından, kendini ihtiyaçtan uzak gördüğünden bahseder. Günümüzde insanoğlu, malına mülküne bakıp gururlanır, kibirlenir, malının gücü ile açlık rızık endişesi taşımam, diye düşünür. Bilinmelidir ki mülkün sahibi, Rabbim'dir. Belli aralıklarla

da bizlere hatırlatmaktadır. Kahramanmaraş depremi ile bizlere, mülkün sahibinin kendisi olduğunu hatırlattı. "Yeryüzünde dolaşıp da kendilerinden öncekilerin akıbetlerinin nice olduğunu görmediler mi? Onlar, güçleri ve yeryüzünde bıraktıkları eserler itibariyle bunlardan daha üstün idiler. Böyleyken Allah, onları, günahları yüzünden yakalayıp cezalandırdı; kendilerini Allah'a karşı koruyan da olmadı" (Mümin, 21). Rabbim, akıbetimizi

geçmiş ümmetlerin akıbetine benzetmesin, bizleri musibetlerden ders alan kullarından kılsın.

"Onlar, yeryüzünde dolaşıp da kendilerinden önce yaşamış toplumların akıbetlerinin nasıl olduğuna ibretle bakmazlar mı? Oysa onlar, bunlardan daha güçlü kuvvetli idiler. Ama ne göklerde ve ne de yerde Allah'ın elinden kaçıp kurtulabilecek hiçbir şey yoktur" (Fatır, 44). Dün, milyarder olan müteahhitler, gıpta ile bakılanlar, bugün hapisanelere gitmekte. Dün, "çok güzel evi var" dediklerimizi; bugün, bir tas çorba kuyruğunda görebiliriz. Dün, fayansları, kalebodurları ile gururlananlar; bugün, hoşlarına giden evleri kendilerinin Azrail'i olmuş, ailenin bir kaçını ya da tamamını dünyadan koparmıştır. Dünyevilik mallar, bizim geçici yoldaşlarımızdır; bu yoldaşlığımız, bazen bizlere zarar olarak dönmektedir. Çok sevdiğimiz evlerimiz, bizlere, kabir olabilir; çok sevdiğimiz arabamız, bizim veya ailemizin cellâdı olabilirler. İnsanoğlu olarak dünya nimetlerine güvenmemeliyiz. Onların yoldaşlığı, bizler musallaya gidene kadardır.

Değer verdiğimiz dünyalıklar, gelip geçici metalardır; Rabbim, bunu, bizlere, 1999'da Gölcük'te gösterdi; şimdi de Kahramanmaraş depremi ile göstermektedir. "Tarihi, tekerrür diye tarif ediyorlar; hiç ibret alınsaydı, tekerrür mü ederdi?" demiştir Mehmet Akif Ersoy. Elbette ders almıyoruz, 24 yıl önce aynı acıyı yaşamamıza rağmen kentsel dönüşümle eski binaların yenileri yapılmamış, yeni yapılar hala çökmeye devam ediyor. Müteahhitler ve yapı denetimciler, 24 yılda dünyalık menfaatlerine tekrar meyletmişler. Eksik yapı malzemeleri ve denetim eksikliği ile binlerce canımızın aramızdan ayrılmasına vesile olmuşlardır. Gölcük'ten ibret alsaydık, bugün bu acının cüzi acısı ile canımız yanardı. Böylesi vahim bir tablo ile yüz yüze gelmezdik.

"Başınıza gelen herhangi bir musibet, kendi ellerinizle kazandıklarınız yüzündendir. Bununla beraber Allah, yine de çoğunu affeder" (Şura, 30). Kahramanmaraş depreminde kaybettiğimiz canların sorumluları, şimdi vicdan azabı çekiyorlar mıdır? Çekmeliler. Bunun vebalini, bu dünyada çekmeseler de ahirette hesabını verecekler. Geçici dünyalık için ahiretlerini mahvettiler.

"Hiç olmazsa kendilerine tarafımızdan bir sıkıntı geldiğinde içten bir niyazda bulunsalardı! Fakat kalpleri iyice katılaştı; şeytan da onlara yaptıklarını şirin gösterdi" (En'am, 43). Ayet-i kerimede Rabbimizin tavsiyede bulunduğu gibi, sorumluluğu bulunanlar ve bizler, içten bir niyazda bulunmamız gerekir; şeytanın yardımcıları olmayıp kalplerimizi yumuşatma vaktidir. "Sana gelen her iyilik Allah'tandır, başına gelen her fenalık ise senin kendi nefsendendir" (Nisa, 79).

Kirlenen, tozlanan halı veya kilimlerimizi silkelerez. Silkeledikçe kirlerini, tozlarını dökerler, temizlenir, parlarlar. Bizlerin de zaman zaman kirlerimizi silkeleyerek temizlenmeye ihtiyacımız vardır. Beş vakit namazımızda, Fatıha suresinde sürekli okuduğumuz "Bizi doğru yola, kendilerine nimet verdiklerinin yoluna ilet" diye Rabbimize dua ederiz. Rabbimiz de bizleri doğru yola iletmek için birtakım ayarlamalar yapabilir. Elbette ki canımız yanmaktadır. Gönül ister ki ne sırat-ı müstakim'den ayrılalım ne de Rabbimiz bizlere ayarlama göndersin. Herkesin malumudur ki son zamanlarda fazlaca dünyevileştik, birbirimize selamı çok görür olmuştuk, infak ve hayır yapmayı unutmaya başlamıştık. Rabbimiz, tozumuzu silkeleyip, kirlerimizi döküp temizlenmemizi istemiştir.

"Kalbi olan, kulak veren ve gören her âdeme, bu, bir nasihattir. (Doğrusu bunda, kalbi olana veya hazır bulunup kulak verene ders vardır. Şüphesiz bunda, akli olan yahut hazır bulunup kulak veren kimseler için bir öğüt vardır. Akli olan veya şuurlu olarak söze kulak veren kimse için bunda büyük ibret vardır)" (Kaf, 37). "Dağları, yerinde donmuş gibi durur görürsün, oysa onlar, bulutlar gibi geçerler. Bu, her şeyi sağlam tutan Allah'ın işidir. Doğrusu O, yaptıklarınızdan haberdardır" (Neml, 88). Kahramanmaraş merkezli depremler sonrasında doğu Akdeniz ve Güneydoğu bölgelerinin, üç ile yedi metre arasında Arap yarımadasına kaydığı söyleniyor. Rabbimin gücünün sınırı yok. Beş yüz kilometrelik fay hattında, yedi kilometre derinlik boyunca kayma var. Böyle bir hafriyat, kaç günde, kaç iş makinesi ile yapılır? Bu güç, kimde var? Rabbim, acizyetimizi bir kez daha bizlere göstermiştir.

Kahramanmaraş depremi görsellerinden birinde, kurtarma ekibinden birinin, baretini

çıkarması ile bu kış gününde kafasından nasıl buharlar çıktığına şahit olduk. Bir depremzedeyi çıkarmak için nasıl mücadele verdiğine şahit olduk. Mücadelesi ile hem kendi beynini hem de bizlerin gönlünü, beynini yaktı. Unuttuğumuz kardeşliği, birlik ve beraberliği, yardım severliği, insan hayatı için kendi canını ortaya koymayı bizlere öğretti.

Dünya nimetlerine öyle dalmıştık ki Rabbim, bizleri silkeleydi ve *"Bunlar, dünya hayatının geçici menfaatleridir. Hâlbuki varılacak güzel yer, Allah'ın katındadır"* (Âl-i İmran, 14) ayetinde olduğu gibi gururlandığımız, kibirlendiğimiz malımızın, evlatlarımızın, altmış beş saniyeden ibaret olduğunu bizlere gösterdi. Fitratımızda olan yardım duygusu ile yardımlar, sel oldu; tırlar, fırtına oldu, deprem bölgelerine aktı. Tozlarımız silkenince özümüzde olan güzel duygular gün yüzüne çıktı.

Rabbimiz, İnşirah suresi 5. ayetinde, *"Muhakkak ki her güçlkle beraber bir kolaylık vardır"* buyurmuştur. Kahramanmaraş depremi, yüreğimizi yakmıştır. Onca acı, sıkıntı, yokluk, açlık, gözyaşı... Rabbim, bizleri, ibret alanlardan kilsin ve bir daha böyle acıları bizlere yaşatmasın.

Pekâlâ, Rabbim, bizlere bunca acıyı, sıkıntıyı verdi. Bizlere, hiç mi faydası olmadı? Hiç mi güzellik olmadı? Faydası olmasa idi Rabbim, bizlere ne diye cefa etsin? Toplumumuzun

ilahlaştırdığı "dünyevileşmek", ağır yara almıştır. Ömrümüzü verdiğimiz dünya nimetleri, altmış beş saniyede bizleri terk etmiştir. Onları kazanmak için; ne çok ter dökmüştük, sağlığımızı heba etmiştik, ailemize ayıracağımız zamanı ona harcamıştık. Pek hayırsız çıktı. Ömrümüzü verdiğimiz dünyalıklar, bizleri, bir silkeleymede terk ediverdi. Ne çok değer vermiştik biz onlara, "faiz" demedik, biriktirdik; "kul hakkı" demedik, aldık; "rüşvet" demedik, yedik; "karaborsa, stokçuluk" demedik, kabul ettik; "daha fazla kira bedeli" dedik, kiracımıza zulmettik. Rabbim de zulümle biriktirdiklerimizi elimizden alıverdi.

"Şüphesiz ki Allah, insanlara hiçbir surette zulmetmez; fakat insanlar kendilerine zulmetmektedirler" (Yunus, 44). Çimentodan çalarsak, kolonları kesersek, evin sağlamlığına, zeminine değil de taşlarına, fayansına bakarsak, yapı denetimcilerin gönlünü hoş edersek, ekim alanlarını, yumuşak zemini imara açarsak, Rabbim bize ne diye zulmetsin. Zulüm olarak biz kendimize yeteriz. Eğer bizler, durumumuzu değiştirmesek Rabbimizin uyarılarına daha çok maruz kalırız. Rabbim, bizleri, silkelemelerinden ders alan, kirlerinden arınan, tövbe eden, doğru yola yönelen kullarından etsin.

Dosya:

"İBADETLERİN HAYATIMIZA ETKİSİ – RAMAZAN – DEPREM İMTİHANI"

Çadır Kentlerde Ramazan Ayını Yaşamak

Harun AKÇA

Şubat ayı içerisinde gerçekleşen ve çok büyük bir yıkıma sebep olan deprem, milyonlarca insanın evsiz kalmasına, çadırlarda ve konteynırlarda yaşamasına sebep oldu. İnsanlık tarihi, arka arkaya üç büyük depremle sarsılmış mıdır bilinmez ama çok büyük imtihanlardan geçtik, geçiyoruz. Hava şartları da çok ağır olunca imtihanın ağırlığı daha da artıyor. İlk başlarda soğuk havaya karşı ısınmaya çalışırken şimdilerde de yağmur ve sel felaketleriyle baş başa kaldık. Çadırlarımız, şiddetli rüzgârlara dayanmıyor, rüzgâr alıp götürüyor. Evi biraz sağlam olup içeri girenler ya da konteynırlarda yaşayanlar, biraz şanslı ama çadırlarda yaşam bir hayli zor. Daha düne kadar bizim de sizin gibi güzel yaşantılarımız vardı, güzel evlerimiz, okullarımız, mahallemiz ve sevdiğimiz vardı ama şimdi çoğunu kaybettik. Olsun, bu halimize de şükrediyoruz.

Bu bölgelerde yaşam çok zor. Televizyonlarda izlemiştinizdir ama ekranda gözükken buralarda yaşananın onda biri bile değildir. Acılar,

Şimdi çadırlarda yaşıyoruz, mübarek Ramazan ayını karşıladık, kutlu misafirimiz Ramazan ayını. Hüzünlüyüz ama Rabbimiz bizleri Ramazan ayına kavuşturduğu için ona sonsuz hamd ediyoruz. Çadırlarda karnımız doyuyor elhamdulillah, sahur ve iftarlarımızı hayırseverler getiriyor Allah, bütün Müslümanlardan razı olsun. İnsanın içi buruk olunca pek yiyesi gelmiyor açıkçası.

yetim kalan çocuklar, evlatlarını yitirmiş anneler, babalar ve sanki kocaman bir inşaat alanına dönüşmüş hayalet mahalleler.. Her taraf enkaz yığını, aslında enkaz demek lazım buralara, o enkazların arasında hatıralarımız vardı, hayallerimiz vardı, sevdiğimiz vardı, hepsi 45 saniyede gitti. Deprem, bize insanoğlunun ne kadar aciz ve çaresiz olduğunu anlattı 45 saniye ile. Âlemlerin Rabbi olan Allah'ın da ne kadar büyük, güç ve kuvvet sahibi olduğunu yeniden anladık.

Şimdi çadırlarda yaşıyoruz, mübarek Ramazan ayını karşıladık, kutlu misafirimiz Ramazan ayını. Hüzünlüyüz ama Rabbimiz bizleri Ramazan ayına kavuşturduğu için

ona sonsuz hamd ediyoruz. Çadırlarda karnımız doyuyor elhamdulillah, sahur ve iftarlarımızı hayırseverler getiriyor Allah, bütün Müslümanlardan razı olsun. İnsanın içi buruk olunca pek yiyesi gelmiyor açıkçası. Teravih namazını kılacak yer bulamıyoruz, kılınan yerler de çok küçük, insanlar sığmıyor, hava yağmurlu olunca dışarıda da kılınmıyor, bazen kendimiz bazen de üç-beş arkadaş toplanıp cemaat yapıyoruz.

Birbirimize ayet ve hadislerle nasihatlerde bulunuyoruz.

Ramazan ayı girince sevgili Peygamberimizin (s.a.s) şu hadisini sıklıkla hatırlatıyoruz: "Kim, inanarak ve karşılığını yalnızca Allah'tan umarak Ramazan orucunu tutarsa geçmiş günahları bağışlanır."

Başka bir hadiste, sevgili Peygamberimiz (s.a.s) şöyle buyuruyor: "Mübarek Ramazan ayı geldi. Yüce Allah, bu ayda oruç tutmayı farz kıldı. Bu ayda cennet kapıları açılır, cehennem kapıları kapanır ve şeytanların azgınları bağlanır."

Bu müjdeler bizim için o kadar değerli ki anlatamam.

Biliyorsunuz Ramazan ayı, Kur'an ayıdır, biz de bol bol okuyalım, siz de bol bol okuyun, okuyalım ama anlayın, anlayalım ama hayatınıza aktarmayı unutmayın, unutmayalım.

Hidayet rehberimiz Kur'an-ı Kerim'i, daha çok okumaya, tefekkür edip yaşamaya çalışalım. Tuttuğumuz oruçlarla irademizi güçlendirmek ve nefsimizi terbiye etmek için en güzel fırsattır bu ay.

Tefekkür ayıdır Ramazan. Gözden geçirilecek geçen ömrümüz. Hesabı yapılacak o peçetin hesap gününün.

Ramazan, dinimizin direği olan namazla huzur bulduğumuz aydır. Öyleyse zikrimizi, şük-

rümüzü, tefekkürümüzü, dua ve niyazımızı namazla artıralım. Her türlü kötülükten, hayâsızlık ve fenalıktan namazla korunalım.

Bu ay, rahmet ve bereketin bol bol yağdığı, azap kapılarının kapatıldığı, azgın şeytanların zincire vurulduğu ve cennet kapılarının açıldığı bir aydır. Peygamber efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmaktadır: "Ramazan ayının ilk gecesi gelince, şeytanlar ve cinlerin azgınları bağlanır. Cehennem kapıları kapanır ve hiçbirisi açılmaz. Cennet kapıları açılır, hiçbirisi de kapanmaz ve Allah tarafından biri şöyle haykırır: Ey hayrı isteyen! Kolları sıva. Ey şerri isteyen! Vazgeç bu ayda ondan. Allah'ın ateşten azat ettikleri vardır ve bu da her gece olur."

Ramazan ayı, tevbe etmek için bir fırsattır, tam manasıyla Allah'a dönmek için bir fırsattır. İnsanların dinden uzaklaştırıldığı, günahların pervasızca işlendiği böyle bir zamanda takva elbisesine bürünmek için kaçırılmaması gereken bir fırsattır.

Ramazan ayı, dua ayıdır. Bol bol dua edelim. Dualarımızda depremzede kardeşlerimizi unutmayalım. Birbirimize de dua edelim. Rabbimiz, yaptığımız ibadetlerimizi, tuttuğumuz oruçları, kılığımız namazları kabul etsin, kaldıramayacağımız yükleri bizlere yükletmesin. Ramazan ayını en iyi bir şekilde idrak etmeyi ve bayrama kavuşmayı nasip etsin.

Yüce Allah'a emanet olun.

Dosya:

"İBADETLERİN HAYATIMIZA ETKİSİ – RAMAZAN – DEPREM İMTİHANI"

Kahramanmaraş Depremi ve İbret Almak

Yılmaz ALAN

Bismillahirrahmanirrahim...

Kardeşlerle birlikte deprem bölgesine gittik; bir nebeze depremzede kardeşlerimizle yardımcı olmak ve yeryüzü hareketlerinden ibret almak için. Deprem bölgesi görüşlerimi, sizlerle paylaşmak isterim.

Deprem, bir yok oluş değildir; insan için bir imtihandır. Dünyadaki imtihanı bitirip ahirete irtihal etmektir. Özellikle de söz konusu bu deprem imtihanından ibret almak, ders çıkarmak gerekmektedir. Çünkü "Bir musibet, bin nasihatten eftaldir" diye bir atasözü vardır. Bize düşen, buradan ibret almaktır.

Bir başka husus da bu gibi musibetlere karşı hazırlıklı olmaktır. Musibetler, Allah'tandır ama insanlara düşen de tedbir almaktır. Mutlaka her cemaatin kendine göre kurtarma ekibi olmalıdır. Kahramanmaraş gibi afet bölgelerine hızlıca müdahale edilmeli ve programlı bir şekilde harekete geçilmelidir. Bu gibi afet bölgelerinde programsız faaliyetler çok da faydalı olmuyor.

Yapılması gereken, güzel bir şekilde organize olup bu gibi bölgelere müdahale etmektir. Unutmayalım ki bizler, bu dünyaya imtihan için geldik. Nihayetinde, bizim için bu dünya bir gün son bulacaktır. Depremle veya selle veya salgın hastalıkla bir şekilde hayat son bulacak ve ebedi mekânımıza geri döneceğiz.

Bizler, bu depremden ibret alarak, sonsuz

Bilmeliyiz ki her şey, Allah'ın eli ile oluyor, O dilemedikçe hiçbir şey olmaz. Yağışlı bir havada başımıza şemsiye tutmak; karlı ve soğuk bir kış gününde, kalın ve sıkı giyinmek ne ise yeryüzünün yaratıldığından bu yana devam eden gelen depremler için tedbir almak, yaşadığımız mekânları sağlamlaştırmak da odur.

hayata göç etmeden önce mutlaka hazırlık yapmak zorundayız. Çünkü Cenab-ı Allah'ın canımızı ne zaman ve hangi durumda alacağını bilmiyoruz. Bilmediğimiz için de dünya hayatını üç günden ibaret kabul etmeliyiz. Dün gitti, yarın gelmedi, bugün Allah için ne yapmamız gerekiyorsa ona bakmalıyız. Nihayetinde biz, bu olaylara böyle bakmak zorundayız.

Bilmeliyiz ki her şey, Allah'ın eli ile oluyor, O dilemedikçe hiçbir şey olmaz. Yağışlı bir havada başımıza şemsiye tutmak; karlı ve soğuk bir kış gününde, kalın ve

sıkı giyinmek ne ise yeryüzünün yaratıldığından bu yana devam eden gelen depremler için tedbir almak, yaşadığımız mekânları sağlamlaştırmak da odur. Deprem ve zelzeleler, hep var ve var olacak. Ancak biz şiddetli olanlarını hissediyor ve onlardan haberdar oluyoruz. Bizlerin üzerine düşen görev, deprem bölgesi olan bu topraklarda depreme dayanıklı binalar yapmak, fay hattı üzerinde yapılaşmaya izin vermemek ve denetimleri düzenli yapmaktır.

Yine bizlerin üzerine düşen, tabiat kanunlarına savaş açıp onları zapt u rap altına almaya çalışmak değil, onlarla uyumlu olmak ve bu tabiat olaylarına karşı tedbirli davranmaktır. Deprem ve zelzele Allah'ın kâinata koyduğu ölçülü bir işleyişin neticesidir.

Selam ve dua ile...

Annemizin Ardından...

Rüfeyde DURMAZ

(6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş merkez üslü gerçekleşen deprem imtihanında, Adıyaman'da vefat eden kayınvalidesi için, gelini tarafından yazılan vefalı cümleler...)

Günler geçtikçe ayrılığının acısı derinleşiyor anne.

Her veda vakitsizdir ama sen ne zaman gitsen hep erken olacaktı. Biraz daha kalsan ya, derdik sana ya, yine diyoruz işte, biraz daha kalsaydın anne...

Kıymetini bilemedim keşke'lerle baş başa bıraktın beni anne. Keşke daha çok sevseydim, daha çok kıymetini bilseydim... Beni de yetim bıraktın anne. Sana benzemek, en büyük hayalimdi. Hâlâ öyle... Vakarın, cömertliğın, merhametin, anaçlığın, dobralığın, her şeyinle örneğimdin. Gizli hayranın gibi izlerdim seni uzaktan. Asla senin gibi olamayacağımı bilsem de... Giysilerin, evin hep mis kokardı; tertemizdi hep köşe bucağın. Elinin lezzeti anlatılmazdı. Öyle temiz, maharetli bir anaydın. Ana gibi anaydın işte... Bazen torunlarının yerinde olmak isterdim; öyle şefkatli, kuşatıcı bir babaanneydin. Çok şanslıyız; hayatında, kısa bir süre de olsa yer aldığımız için, çok şanslıyız.

Şimdi, senin için arkadaşların beni arıyor, başsağlığı dilemeye. Buruk bir gurur hissettim; sakın kızın yok, diye üzülme anne. Söz veriyorum; seni, kalemimin, lisanımın yettiği her yerde yâd edeceğim. İyi ki annem oldun. Sabrı, fedakârlığı senden miras alacağım. Oğlum Azam için her söylediğın nasihati, yüreğime ve zihnime kazıyacağım. Ama senin gibi olamıyorum anne. Söylesene, nasıl dayandın onca acıya, nasıl da dimdik durdun bir çınar gibi? Evet,

bir çınar gibi... Babalar için "çınar" benzetmesi yapılır ama bundan böyle senin için gelecek akla... Ne olur rüyalarım gir, "sabret kızım" de yine... Sen, boşluğu dolabilecek bir ayrıntı değilsin ki! Sen, hayattın, kaynaktın kayalar arasından fışkıran berrak su gibi. Gülüşün, çiçekler açtırır; öfken, hizaya getirirdi. Yanında tarifsiz bir huzur, müthiş bir güven hissederdik. Gidişin, kabullenilmesi zor bir gerçek... Ve gidişin, tıpkı hayatın gibi mücadeleli... Ne hissettin o gece? Oruca niyet etmiştin değil mi ahh güzel anne? Rabbinle aran ne güzeldi senin. Bizler, layık değildik belki de. O yüzden asıl Mevlana, dostuna yürüdü.

Dünya, senin için hep gurbetti değil mi anne? Nereye gitsen, nerede olsan eksiktin, diken üstündeydin. Hep menzili belli bir yolculuğun yolcusu gibiydin. Kısa kısa konaklardın o yüzden belki de. Yalnızlığı da onun için mi severdiniz anne? Heybeni taşıyan olmasın da kimseye borçlu kalma, diye mi seçtin sen yalnızlığı? Nasıl dayandı o yüreğın bunca yüke, bana da anlat anne! Bir keresinde sana, sen Abuzer el-Gıfari gibisin, demiştin de mutlu olmuştun; buruk tebessümünle bakmıştın. O, insanın içine işleyen bakışların nasıl hem heybet hem aynı anda da şefkat barındırıyordu öyle. İşte Abuzer el-Gaffari (r.ah) şehri Adıyaman'da, yine onun gibi yalnız yürüdü Rahmana.

Seni anlatmaya satırlar yetmez ama söz veriyorum, kızlarım seninle büyüyecek, seni hep anlatacağım anne. Bu dünyadan bir "Kudret Ana" geçti diye haykırmak geçiyor içimden tüm insanlığa. Seni asla unutmayacağım. Sana hissettiremesem de seni çok seviyorum anne...

Dosya:

"İBADETLERİN HAYATIMIZA ETKİSİ – RAMAZAN – DEPREM İMTİHANI"

50. Gün

Meliha PALA

"Allah, haklarında hüküm beklenen o üç kişiyi de bağışladı. Çünkü o derece bunalmışlardı ki yeryüzü, bütün genişliğine rağmen onlara dar gelmeye başlamıştı. Vicdanları da kendini sıkıntıya sokmuştu. Allah'tan kurtuluşun ancak Allah'a sığınmakta olduğunu anlamışlardı. Sonra da Allah, onları, tevbekâr olmaya muvafık kıldı da tevbelerini kabul buyurdu. Şüphesiz ki Allah, tevbeleri çok kabul edendir, çok merhametli olandır" (Tevbe, 118).

Serin gölgelikler, taze yetişmiş meyveler, kavurucu yaz sıcakları, yolun uzunluğu zor geldi. Ve bir sabah, rahmetinin ve gazabının aynı anda üzerimize yağdığı bir ân'a uyandık. Kaçtığımız, koştığımız, sığındığımız her limana, bir mezar gözüyle bakar olduk. Altımızdakilerden ve üstümüzdekilerden emin olamaz halde çaresizce beklerken, ardı arkası kesilmeyen sarsıntılarla sarsıldı tüm bedenimiz ve benliğimiz. 7.7 şiddetinde vursa da "zilzal" yeryüzünü, büyüklüğünü ölçemediğimiz ve ölçemeyeceğimiz bir sarsıntıyla enkaza döndü yüreklerimiz. Sanki sağlam hiçbir yer yoktu. Sanki arz, ayağımızın altından kayıyordu. Sanki biz kayıyorduk, bil-

Baktığın her yer enkaz, her enkazın altında sıkışmış umutlar, preslenmiş hayaller, betonlar arasında minicik kalmış koca dünyalıklar... Serin gölgeler yerine soğuk betonlar, taze yetişmiş meyveler yerine açlık, kavurucu yaz sıcakları yerine bedenlerin ta içine işleyen kavurucu soğuklar... Ve sonunu bilemediğimiz, meşakkat kelimesinin aciz kalacağı uzun bir yol...

mediğimiz bir yerlere kaçarken.

Ölüm ve yaşam arasında bir med cezir olmuştu artık her anımız. Dört bir yanımızı pişmanlık sararken, yeryüzü, artık dar gelmeye başlamıştı bedenimize ve ruhumuza. Sen'den, yine Sana kaçmaktı tek çare. Kimse, kimseye derman değildi. Arzı sarsan ancak arzı sükûnete erdirebilirdi, arza "dur" diyebilirdi. Tevbelerin ve affın ve Allah'ın adının ve yakarışların göklere çıktığı an dilimlerinde, gökler bile güvenli değildi. Sarsan, çok şiddetli sarsıyordu. Ve yeryüzü, artık dar geliyordu.

Baktığın her yer enkaz, her enkazın altında sıkışmış umutlar, preslenmiş hayaller, betonlar arasında minicik kalmış koca dünyalıklar... Serin gölgeler yerine soğuk betonlar, taze yetişmiş meyveler yerine açlık, kavurucu yaz sıcakları yerine bedenlerin ta içine işleyen kavurucu soğuklar... Ve sonunu bilemediğimiz, meşakkat kelimesinin aciz kalacağı uzun bir yol...

Bir gün, on gün, otuz gün, kırk gün... Sarsıldıkça sarsıldı yeryüzü. Dağlar, ağırlıklarını attı üstünden. Arz, içine biriktirdiği ne varsa

saldı dışarı. İkiye bölündü ağaçlar. Ve bir gün, yağmur da bıraktı kendini yerin bütün kirlerini yıkamak üzere. Yer ve gök, hiç olmadığı kadar yarılmışken, yeryüzü insanlara dar gelmeye başladı. Birbiri ardınca geldi tevbeler, af yakarıları. Kıyametin provası gibi kaçarken insanlar, sanki birbirleriyle konuşmak yasaklanmıştı. Sanki sadece Allah ve kendileri vardı.

Bir değil, on değil, otuz değil, kırk gün çaresizliğin ve çarenin ne olduğunun farkındalığıyla af kapılarını zorladı insanlık. Derin pişmanlıklar, gözyaşları, tarifsiz acılarla kırk gün geçti. Ve bitmeyen sarsıntılara bir elli gün daha eklendi.

Ve elli gün... Yorulduk, takatimiz kesildi. Ruhumuz, koca betonların arasında sıkışıp kaldı. Kaçmak mı, yerinde kalmak mı, af dileyip yalvarmak mı yoksa kilitlenip kalmak mı? Kırkıncı günden sonra bir elli gün daha eklendi.

Af diliyoruz Rabbim! Serin gölgelikleri tercih edip Sana olan seferlerden kendimizi alıkoyduğumuz için.

Af diliyoruz Rabbim! Tazecik meyveleri cennet meyvelerine tercih ettiğimiz için.

Af diliyoruz Rabbim! Kavurucu sıcaklarda yol yürümeyi evde oturmaya değiştirdiğimiz için.

Hakkımızda hükmünü bekliyoruz Rabbim! Kâb b. Malik, Mürare b. Rebi, Hilal b. Ümeyye

gibi sana yapmamız gereken seferlerden geri kaldık. Ne zaman ki çaresizliğe düştük, ne zaman ki elimiz, gücümüz, yüreğimiz ve insanlık ve âlem yetersiz kaldı; ne zaman ki yeryüzü bütün genişliğine rağmen dar geldi, o zaman zorlamaya başladık kapını, o zaman aşındırdık eşliğini. Nasıl ki onları, elli gün yaptırım uyguladıktan sonra "affedildiniz" müjdesi ile müjdelediysen, bizleri de öylece müjdele.

Rahmetin, merhametin, şefkatin, iyiliğin zirveye ulaştığı Rasulullah'ın cömertliğinin doruklara çıktığı Ramazan ayını, arzı sakinleştirecek bir teselli kıl. Bize, en cömert halinle rahmet et; en şefkatli, en yumuşak halinle merhamet et. Arzı ve arzı bize gazap kılma. Arzdan ve arzdan gelecek musibetlerden emin eyle. Ellinci günün muştusuyla sars bizi bu defa. Ellinci günle Sana yeniden döndür.

"Allah'ım! Dünyada ve ahirette senden esenlik isteriz. Allah'ım! Dinimiz, dünyamız, ailemiz ve malımız konusunda Senden af ve esenlik isteriz. Allah'ım! Ayıplarımızı ört, korkularımızdan bizi emin eyle. Önümüzde, ardımızda, sağımızda, solumuzda, üstümüzde olanlardan bizi koru, altımızdakilerden de Senin azametine sığınırız" (Sahih Hadis; İbn Mâce, Hâkim, Nesâî, Ebû Dâvûd, Ahmed b. Hanbel). Âmin...

Dosya:

"İBADETLERİN HAYATIMIZA ETKİSİ – RAMAZAN – DEPREM İMTİHANI"

Kulluk ve Hayat

Taşkın ÖNEL

Kulluk; bilinçtir, farkındalıktır, hayatı tanımadır ya da tam tersi: bilinci öldürmek, iradeyi yok etmek, kısacası teslim olmaktır, köle olmaktır. Arada çok bariz farklar bulunan ve bu farkların sebep olduğu ciddi sonuçları olan iki durumdan söz etmek mümkün. Birincisi, insana değer katan, varlığını kıymetli kılan ve kendisi de kıymetli olan bir durumdur; diğeri ise kişiyi yerle bir eden, kıymet tüketicisi bir durum. Hayatını şekillendirirken kendinden başka hiçbir şeyi kıymetli görmeyen bir bireyin yaşamı şaşaalı ya da bolluk içinde olabilir, müreffeh bir standart sunabilir, dışarıdan

bakıldığında özenilen bir görüntüsü olabilir. Lakin böyle bir yaşam, kuvvetli bedeller ödetmiş olabilir sahibine. Başkalarını yok sayan hatta kendi menfaatleri için gözünü kırpmadan insan haralayabilen günümüz kapitalist sistemi ve insanları düşünülürken, bu kuvvetli bedellerin ödendiği gerçeği bir ihtimal olmaktan çıkar ve yadsınamaz bir hakikat olarak dikilir karşımıza. Her geçen gün daha da bencil ve yok edici bir hâl alan insan profili, bu tezi destekleyen somut bir delildir aslında. Maddi menfaat, güç, mevki

Hayatları, onun yegâne sahibine kul etmek, hiçbirimizin aklına gelmiyor, gelse bile çabucak unutmak için elimizden geleni yapıyoruz. Konforlu, imkânı bol, gösterişli hayatların peşine düşenlerin tek fedakârlıkları bu kadar değildir. Arzularına ulaşabilmek için nefesine ağır gelen pek çok şeyi sîneye çeker, onlara boyun eğer, üstelik tek seferlik de değildir.

derdine ve peşine düşen insan, tüm bunları elde ederek güçlü, rahat ve özgür olacağını düşünür. Ancak hayatın en önemli olguları arasında, tüm bunları en üst noktaya yerleştiren bu birey profili, farkında olarak veya olmayarak pek çok şeyi feda eder ve çoğu zaman bunun farkında olmaz. Farkında olsa bile bu durumu kabullenmiş hatta sevmiştir. Peki, neleri feda eder bu gaflet abidesi birey? Her şeyden evvel rahatını feda eder. Aslında ciddi çelişkiler içeren bir durumla karşı karşıyadır. Öyle ya konfora ulaşmak için konforu feda etmek nasıl bir şeydir? Sadece akşamları, o da sınırlı bir süreyle rahatça oturmak

için almak istediği büyük, lüks bir konut için çoğu zaman konforsuz, kişiyi sıkıntıya düşüren mekânlarda (fabrika, şantiye, maden vb.) evde kaldığından daha uzun süreler kalmak ve çalışmak durumundadır. Aslında yarısı bile yetecek olan ve her türlü imkânı sunan orta düzey bir konut yerine daha büyüğü arzulandığında konfor, konfora feda edilmiş oluyor. Yaman bir çelişki barındırıyor olsa da yine de cazip geliyor insana. Bu çelişkinin peşinden koşmaktan asla gocunmuyor ve yorulmuyor. Aynı bir mutluluk

veriyor bu durum kendisine. Aynı azim ve sebat, Allah rızası elde edilmek için gösterilmiyor oysaki. Allah yolu daha sevimsiz görünüyor, bu uğurda atılacak her adım gözümüzde büyüyor, büyüdükçe de bir türlü atılamaz hâle geliyor. İşte tam da bu noktada başlıyor hayata kul olmak.

Hayatları, onun yegâne sahibine kul etmek, hiçbirimizin aklına gelmiyor, gelse bile çabucak unutmak için elimizden geleni yapıyoruz. Konforlu, imkânı bol, gösterişli hayatların peşine düşenlerin tek fedakârlıkları bu kadar değildir. Arzularına ulaşabilmek için nefesine ağır gelen pek çok şeyi sineye çeker, onlara boyun eğer, üstelik tek seferlik de değildir. Bu eğilme, eğildikçe alışan alışıkça eğilen bir hâle getirir bireyi. Rükûda eğilmeye bir türlü isteği de fırsatı da olmayanın, beşer karşısında iki büküm olduğunu görür ve hayretler içerisinde izleriz. Neticeleri kısacık bir ömre sığan, çoğu zaman yaşamın sonlarına denk gelen, tabiri caizse tadı damakta kalan veya öyle zannedilen bu boyun eğmelerin, insanı hedeften saptırdığını, menzilden uzaklaştırdığını görmemek, görememek ne kadar da acıdır.

Allah'ın doğruluk, dürüstlük, namaz, oruç gibi bir emrine itaat etmek çok ağır gelir nefse oysa amirin, memuruna gün içinde verdiği emirlere koşulsuz itaat etmek, onları sorgulamamak o kadar sıradan bir işmiş gibi yapılır ki bırakın nefse ağır gelmesini, bazen bu durumdan hoşnut olunduğu bile görülür. Öyle ya, ayın personeli olmak, müdürün gözdesi olmak ayrı bir cazibeye sahiptir. Hele ki Allah'ın yetkilerini gasp etme noktasında olanlara itaat etmek daha havalıdır; çünkü bunun sonucunda elde edilecek menfaatler, mevkiiler daha büyüktür. O yüzden Allah'ın "ak" dediğine "kara" diyenlerin yıllarca el üstünde tutulduğuna şahit olundu bu coğrafyada. Namaz kılmak isteyen çalışanlarına, "çalışmak da ibadettir", diyerek izin vermeyenler; "tesettür de neymiş, hangi çağda yaşıyoruz", diyerek hak gasp edenler; "içki sağlığa yararlıdır", diyerek bir haramı zorunluluklar arasında gösterenler, hep iyi mevkiilerde, iyi imkânlar içinde bulundu. Allah'a itaat yerine hayata, güce, mevkiye itaati benimseyen ve özendiren bu güruh; konforun, gücün âdeta tapılası olgular olduğuna inandırdılar insanları. Gerçi, nefsin arzuları karşısında dik duramayan, irade gösteremeyen bireylerin buna inanmaya can attıkları da bir vakıa olarak durmaktadır karşımızda. Fani olduğunu pek çok vesileler ile tecrübe ettiğimiz bu dünya ve onun hayatı, zenginliği, gücü insanoğlu nezdinde cazibesinden, ne hikmetse, hiçbir şey kaybetmiyor.

Evet, Rahman'ın yolu insanlara sevimsiz ge-

liyor; şeytan, dünya pisliklerini güzel gösteriyor ve bu dışı alacalı, içi kokuşmuş dünya hayatı bizleri her daim cezbediyor. Ellerden kayıp giden bu yalancı cennet meyvesi, gözlere hep kıyıl elma gibi görünüyor. Bu durum, asla, Allah yolunun sonuçlarının kötü olması gibi imkânsız bir sonuçtan kaynaklanmıyor. Aksine insanlığın, nefsinin şerli arzularına boyun eğmesinden kaynaklanıyor. Hayat, kul olmalıyken kulluk edilmeye layık olan bir tek Allah'a, onun yerine hayata kulluğu tercih ediyoruz. Oysa Allah, her vesileyle hangi yollardan gitmemiz gerektiğini bizlere hatırlatıyor, gösteriyor. İmanın lezzetini alanlar, bu hakikatleri apaçık görebiliyorken imandan habersiz ya da nasipsiz olanlar; kalpleri, kulakları, gözleri mühürlenmiş bir şekilde bu gerçeklerden habersiz bir hayat sürüp gitmekte, ebette buna hayat denebiliyorsa... Zira hangi dünyevi lezzeti tadarsa tatsın, insan bir zaman sonra bu lezzetten sıkılmaya, başka lezzetler peşinden koşmaya başlıyor. Nihayetinde doyumсуuz, bencil, hırçın, hayattan sıkılan bir birey olup çıkıyor, sıkılmasa bile bir zaman sonra bedeni onu yarı yolda bırakıyor. Ya yaşlılık gelip alıyor kudretini ya da hastalıklar pençesinde kıvranıп duruyor.

Doğduğu andan öldüğü ana kadar her anını dertsiz, tasasız geçiren kimse yoktur. Öyle olduğunu farz etsek bile ölüm gibi, dünya hayatına kul olmuş birine sevimsiz, acı verici gelen bir sonla kesintiye uğruyor hayat. Aklın kudretine, her şeyi çözebileceğine inanan modern kölelerin dahi izah etmekte zorlandıkları hatta çaresiz kaldıkları bu durum yani her şeyin bir gün sona ereceği gerçeği, hangi basiretsiz, nasipsiz gözden kaçabilir ki bunu anlamlandırmak zor.

Sen ki ey hayat, acı bir sonla biteceksin, o hâlde nedir sana bu kulluk, niçin kafalarını kuma gömer mahlûkatın en şerefliсі? Öyle bir mahlûk ki bütün kâinata söz geçirebilecek bir kudretle donatılmışken, akıl gibi mükemmel bir cihazla kuşatılmışken neden bu anlamsız çaba, bu direniş? Mademki her nefis tadacak ölümü ve sonlanacak bu hayat, neden fani olan hayata kulluk etme gayreti içinde debelenip duruyoruz? Hayatın da ölümün de sahibine kulluk, lezzetlerin en lezzetlisi iken yalancı lezzetler peşinde koşturmak nafilе.

"Öleceğiz, müjdeler olsun, müjdeler olsun

Ölümü de öldüren Rabbe secdeler olsun"

Necip Fazıl Kısakürek

Dosya:

"İBADETLERİN HAYATIMIZA ETKİSİ – RAMAZAN – DEPREM İMTİHANI"

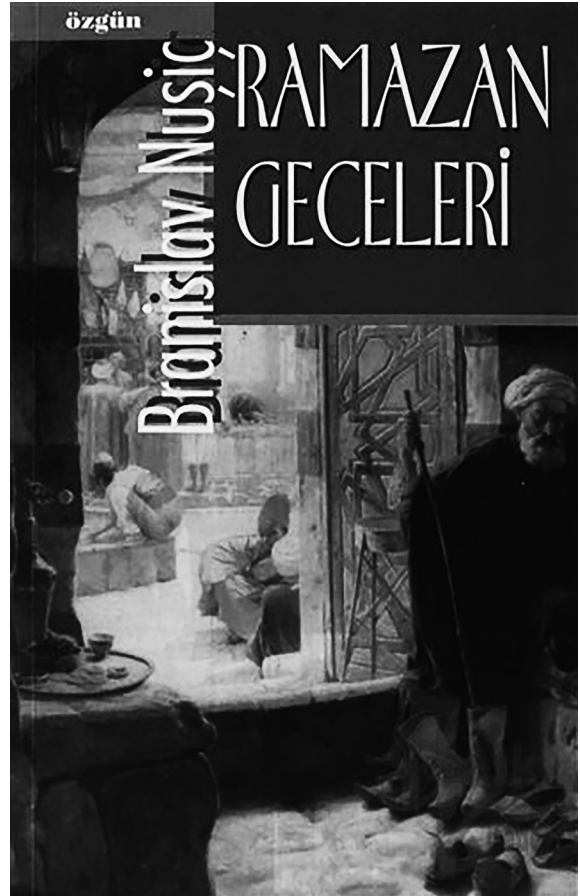
1890'ların Balkanlarında Ramazan Nasıl Geçerdi?

Fatih PALA
fatihpalafatih@gmail.com

Ramazan, her şeyiyle güzel. Gelir, konar ve değiştirir cümle ezberleri. Kötüleri iyi, çirkinleri güzel mi güzel yapar. Her yanı mis gibi bir hava kaplar sayesinde. Siner o rahmanî kokusu dört bir yana tatlı tatlı. Bu lezzet sofrasından yazarlar da kâm alır elbet. Mürekkeplerinin *Ramazan* yönünde aktığı da olmuştur zaman zaman. Mevzu *Ramazan*'a odaklanınca, yazılanların rengine de ayrı bir dolgunluk yerleşir. Okunan da okuyan da vahyî bir iklimin serinliğine kulaç atıverir böylece.

Sırp yazar Branislav Nuşiç, 1898 yılında "*Ramazan Geceleri*" isimli öykü kitabını neşreder. Bu neşriyattan tam yüz yıl sonra yani 1998'de Özgün Yayıncılık, bu öyküleri biz Türk okurlara kazandırır N. Şabanoviç'in çevirisiyle. Biz ise bu yüz yılın üzerine bir yirmi beş yıl daha kattıktan sonra okumuş oluyoruz bu öyküleri. Hem Sırp bir yazar olacak ve hem de Müslüman olmayacak ama İslam'ın nişanelerinden biri olan *Ramazan* ile alakalı bir eser kaleme alacak; olacak iş mi bu? Nitekim oluvermiş ey hayret ehli! "Biz"den olmayanların bize ait olanlara dikkat kesilmesi, vaka-i adîyeden olmasa gerek. *Ramazan*'ın kendi içinde barındırdığı rahmet deryası bir yandan, iman edenlerin belirgin değişimleri de diğer yandan etrafı sarınca, bu atmosferden ister istemez her bir kişi etkilenmiş oluyor. Ne kadar da bu gerçekliğe inancını feda etmese de, kör olmayan kalplere her şey ayan beyan böyle işte.

Yazar Nuşiç, nükteli ve yergili eserlerin kalemşörü. Öyle ki bu tür çalışmalarından dolayı iki yıl da hapis yatıp çıkmış. Başka alanlarda da yeteneğini ortaya koymuş ama genelde toplumların çelişkili yanlarını gün yüzüne çıkarmış

ve burjuva takımlarının para ve iktidar hırslarını şiddetle eleştirmiş. Güldürülerinin tümünde, toplumun geleneklerinin, göreneklerinin ve davranışlarının gülünç yanlarını, kişilerin aptallık ve kötülük gibi türlü sapıtmalarını gündeme getirerek geniş etki uyandırmış edebiyat çevrelerin-

de. Ne kadar güldürü yazarı olarak öne çıkmış olsa da eserlerinde, yerginin tonlarının mizahtan daha baskın olduğu konusunda kitabın girişinde yayınevi bizi bilgilendiriyor.

Nuşîç'in, *Ramazan Geceleri* kitabında anlattığı öykülerin yaşandığı topraklar, bugünkü Kosova ve Makedonya tarafları imiş. O günlerin Osmanlı Balkanları'nın Müslüman halkının canlı yaşamlarını ve özellikle de *Ramazan* gecelerinin yoğun karelerini işlemiş Nuşîç. O toprakları bilenler ya da gezenler, bu öyküleri okurken ismi verilen cami ve mekânların tanıdık olduklarını göreceklerdir. Priştine'yi, Üsküp'ü, Manastır'ı cümle cümle tekrar hatırlamış olacaklar. Yazar, Balkan savaşından önce, Manastır ve Priştine'de Sırp konsolosluğu olarak görev yapmış, Türkleri ve dolayısıyla da İslam'la anlam bulmuş kültürlerini çok sevmiş; bu sevgisi de oradaki Rumeli Türklerinin yaşamlarını öykülendirmeye yönlen-dirmiş kendisini.

Öykülere daldığımızda, bu olayları anlatanın ve anlatırken yöreye ait söz kalıplarını kullananın bir Sırp oluşuna şaşırmadan edemiyoruz. Sevgisi, toplumu benimsemeye kadar götürüvermiş yazarı; okuduklarımızdan çıkarımımız bu.

Nuşîç'in bu öykülerinde mizahî yön ciddi ciddi ağırlıkta. Gülmeden edemiyor insan sayfaları aralarken. Hatta bazen olay, -Allah affetsin-kahkaha noktasına bile varabiliyor. *Ramazan* gecelerini hoş ortamlarda geçirmekten mutlu olduğunu anladığımız yazarın, öykülerde başrolle genelde kendini koyduğunu hissediyoruz. Bu hal, yazılanları biraz daha çekici kılıyor okur nazarında.

Bizi, "bizden olmayan"dan okumak ve öğrenmek

Neler mi anlatıyor Branislav Nuşîç öykülerinde? Hoş sohbet berber Hacı Yakub'un anlattığı gündüz yılan olan kızın hikâyesini pürdikkat dinleyen yarenlerin, son nokta konunca inansak mı inanmasak mı türlü tereddütleri ve sonunda kahkahanın gelmesi var mesela öykünün birinde. Sonra, buldukları mahallenin iki haylaz veledi olan Yunus ile Zihnişah'ın akıllara durgunluk veren düşmanlıklarının, kavgalarının, yaramazlıklarının, Zihnişah'ın bir gün çocuk hevesiyle "feraceye" ve "yaşmağa" bürünmeyi istemesi sonucunda, bir müddet sonra evlenmelerine dönüşen hayli şaşırtıcı öyküleri geliyor. Daha sonra, annesinin büyük günahından dolayı babasızlığın yüzkaralığıyla yaşayan Salih'in vicdan sızlatıcı yaşamı; birbirine karşı kara sevdaya tutulan iki talihsiz genç; zikir yapar halde iken başını karyola demirinin sivri ucuna vuran dervişin haline kahkahalarla gülenler ve iki ezeli düşman ailenin elli yılı aşkıdır süren

küskünlük ve kindarlıklarının çocuklarının bilmeden birbirlerine tutulmalarıyla bitmeye yüz tutması var gelen öykülerde de.

İşte Sırp yazar Branislav Nuşîç, o toplumun içinden altı öyküyü süzmüş çıkarmış maharetli kalemiyle. Hele o, düşmanlıkları -ifade yerindeyse- kaşarlanmış iki ailenin, Zeynel ile Lütfü Beyler'in öyküsü. Onların düşmanlığına sokaktaki çocuklar bile şahitmiş. Birinin evi caminin sağında, diğerininki de solunda olmasına rağmen birbirlerini görmemek, birbirlerine rast gelmemek için bin bir zorlukla çamurlara bata çıka, duvarlardan atlaya zıplaya evlerine varırlarmış. Caminin hocası gibi nice kanaat ehli arabulmaya çalışmışsa da bu mübarekler "Nuh" deyip "aley-hisselam" demeye yanaşmamışlar. Bu kadar inatkârmışlar yani. Mahalleliyi ve özellikle de hocayı üzermiş bu durum haliyle. Ancak ne yapsalar, ne etseler kâr getirmemiş bir türlü. Kitabın en uzun öyküsü de budur; anlatmakla bitirecek gibi değil düşmanlıklarının vardıği nokta. Sorsanız, "Nedir derdiniz?" diye, tatmin edici bir cevap bulamazlar imiş bu durumlarına. Ama düşman mı düşmanlarmış son tahlilde. Buna içten içe içerleyen mahalle Camisinin Hüdai Hocası, "Dur bakalım, adam/erkek aklının çözemediği işe, kadın aklının erebileceğini söyleyenler ne kadar haklı, bir görelim." der ve meseleyi hanımına açar. Hanımı, öyle kurnaz bir yol bulur ki akıllara zarar! Bu işin çok kolay olduğunu söyler ve bu iki aileyi birbirine düşürenin kendi hanımları olduğu teşhisini kor. Sonra da allem eder kallem eder ve Lütfü Bey'in kızını Zeynel Bey'in oğluna göstererek bunları sevda ateşiyle tutuşturur. Lakin gençlerin, ailelerinin şecerelerinden haberleri yoktur henüz. Günler günleri kovalar ve nihayetinde gençlerin bu karşılıklı yanlışları, ailelerinin uyanışlarına vesile olur.

Yıllar yılı insanları Batı klasiklerine hayran etmenin derdinde ve aşkında olanlara, "Buyurun, bakın işte size batıdan esen bir doğu rüzgârı." demek gerekiyor sanırım bu *Ramazan Geceleri*'ni okuduktan sonra. Bizi, "bizden olmayan"dan okumak ve öğrenmek de farklı bir duygu oluyor gerçekten. Yaşayanlar, yaşadıklarının hakkını vermemiş olsalardı; yazan, yazabildiklerinde bu kadar başarılı olmaz idi herhalde.

Ramazan surlarında rahmet ve selamet içre gezinirken, *Ramazan* renkli böyle bir eseri gündem etmenin caiz olacağını düşünerek paylaşım istedik. İsalet etmeyi dilediğimiz Rabbimizden, ayrıca bizi, arınmış ve kurtulmuşlardan olarak bayrama ulaştırmasını da niyaz ediyoruz.

فان الله اناءنا لبرهان

DEPREM VE BAŞSAĞLIĞI

Yaşanılan deprem imtihanlarında vefat eden Müslümanlara Yüce Allah'tan rahmet ve mağfiret; yaralanan Müslümanlara acil şifalar; evini, barkını vb. şeylerini kaybeden Müslümanlara da sabırlar niyaz ediyoruz.

Yüce Rabbimiz; ibret alıp ders çıkarmayı; Müslüman kardeşliği, diğerkâmlığı, kadirşinaslığı her zaman ve zeminde sürdürebilmeyi; hem dünyamız hem de ahiretimiz için hayır ve rahmet olacak sonuçlara ulaşabilmeyi nasip etsin. Âmin.

GENÇ BİRİKİM

MÜBAREK RAMAZAN AYINIZI TEBRİK EDERİZ

Evveli rahmet, ortası mağfiret, sonu cehennem azabından kurtuluş olan; cennetin kapılarının açıldığı, cehennem kapılarının kapatıldığı, şeytanların zincirlere vurulduğu; kendisinde, insanlara doğru yolu gösterici, onları doğru yola iletici, eğri ile doğruyu birbirinden ayırt edici olan Kerim Kur'an'ın indirilmeye başlandığı; ibadetlerin daha bir anlam bulduğu, ibadet yoğunluğunun kendisini ayan beyan hissettirdiği; özelde Müslümanlar, genelde ise insanlar arasında merhametin, anlayışın, müsamaha ve hoşgörünün zirve yaptığı; yalnız Yüce Allah'ın rızasının gözetildiği ve yapılabildiği, başarılabilirdiği kadarınca Sünnet-i Rasulullah'a göre hareket edilmeye çalışıldığı bir zaman dilimi olan mübarek Ramazan ayınızı tebrik eder, Ümmet-i Muhammed için kurtuluşa, huzura, rahmete, vahdete vesile olmasını temenni ederiz.

رمضان تبریک

MÜBAREK RAMAZAN BAYRAMINIZI TEBRİK EDERİZ

Kardeşliğin, dostluğun, arkadaşlığın, ümmetliğin, dayanışmanın, kaynaşmanın kendisinde anlam bulduğu Ramazan Bayramınızı tebrik eder; zorluk, sıkıntı, meşakkat, hastalık içinde olan Müslümanlara Yüce Allah'tan şifa ve selamet dileriz.

Başta Mescid-i Aksa, Mescid-i Nebevi ve Mescid-i Haram'ın hak ve adalet ehli Müslümanların elinde özgürlüğüne kavuşması; yaşadığımız topraklarda Rabbimizin sözünün aziz kılınması ve Sünnet-i Seniyye'nin hayatlara can olması duasıyla...

Dosya:

"İBADETLERİN HAYATIMIZA ETKİSİ – RAMAZAN – DEPREM İMTİHANI"

Ramazan'ı Kuşanmak

Abdullatif ACAR

On bir ayın sultanı, rahmetiyle kapımızın tokmağına dokunduğunda her yer bir sevinç ve huzur cümbüşüne döner. Mukabelelerle, teravihlerle şenlenir camiler, evler; rahmetin esintileri tenlerimize ve kalplerimize dokunur. Mah-yalarla, kandillerle caminin etrafındaki çocuk cıvıltılarıyla Ramazanı görmeyenlere adeta ilan edilir on bir ayın sultanının geldiği. Bir hazırlıktır ki özellikle iftara yakın zamanda insanların o tarafa bu tarafa koşuşturmaları, "neler oluyor acaba" diye heyecanlandırır herkesi. "Hoş geldin" diye karşılayan, bittiğinde üzüntüsünü gözyaşlarıyla ifade eden duyarlı ve akıllı müminler, kavuştukları rahmetin sevincini en doruk noktada yaşarlar Ramazan boyunca. Geldiğine sevinmenin bile mükâfat olduğu bir aydır Ramazan. Peygamberimiz (s.a.v.) buyuruyor ki: "Ramazanın gelişine sevinen müminlerin

Ramazan ayında, yerde bin bir türlü hazırlık yapılır da ötelere ötesinde hazırlık yapılmaz mı? Gökler de hazırdır, melekler de. Her işin bir zamanı ve mevsimi var ya! Ekmenin de mevsimi var toplamanın da... Yağmurun da mevsimi var. Mevsim bahar, bulutlar rahmet yüklü. On bir ay su görmemiş, çoraklaşmış gönüllerin mahzun bakışlarını bekliyor. "Yok mu bir şey isteyen, isteğini vereyim" nidasını duyup "ben varım" diye cevap verecek kulları bekliyor.

cesedini Allah, cehenneme haram kılar."

Ramazan ayında, yerde bin bir türlü hazırlık yapılır da ötelere ötesinde hazırlık yapılmaz mı? Gökler de hazırdır, melekler de. Her işin bir zamanı ve mevsimi var ya! Ekmenin de mevsimi var toplamanın da... Yağmurun da mevsimi var. Mevsim bahar, bulutlar rahmet yüklü. On bir ay su görmemiş, çoraklaşmış gönüllerin mahzun bakışlarını bekliyor. "Yok mu bir şey isteyen, isteğini vereyim" (bkz. Kalplerin Keşfi, s. 686) nidasını duyup "ben varım" diye cevap verecek kulları bekliyor. Nefsin sınırsız, pervasız isteklerini elinin tersiyle iten, sabır,

sebat kahramanlarını bekliyor. Allah'ın rahmeti geniş ancak Ramazanda o rahmete sınır çizmek mümkün değildir. Adeta cömert olan Rabbim, hazinesinin kapılarını sonuna kadar açmıştır bu ayda. Bu müjdeyi, kâinatın efen-

disi şu hadis-i şerifte ne de güzel özetleyerek veriyor: *"Ey insanlar! Büyük bir ay sizi gölgelemiştir. O, içinde bin aydan daha hayırlı bir gece bulunduran aydır. Allah Teâlâ oruç tutulmasını farz kıldığı, gecesinde ibadet yapılmasını sevap kıldığı bir aydır. Kim ki bu ayda iyi bir amelle Allah'a yakınlık gösterirse diğer aylardaki farzı yerine getirmiş gibi olur. Kim de bu ayda bir farz amel yerine getirirse diğer aylarda yetmiş farzı yerine getirmiş gibi olur. O, sabır ayıdır. Sabrın karşılığı da cennettir. Bu ay, başkalarının derdine, sıkıntısına ortak olma ayıdır. Bu ay, kendisinde müminin rızkının artırıldığı bir aydır. Kim bu ayda bir oruçluya iftar verirse, bu, onun günahlarının bağışlanmasına, cehennem azabından kurtulmasına sebep olur. Bu, onun kendi mükâfatından hiçbir şey eksiltmeden bir oruç tutma sevabına daha nail olmasına sebep olur"* (Ebu Davut, Savm, 55).

Ramazanla, adeta gökler ile yer birleşmiş, melekler insanın iyiliği için seferber olmuştur. *"Ramazan ayı girdiğinde Allah Teâlâ arşı taşıyan meleklerle, tespihten ellerini çekip, Muhammed ümmetine ve müminlere istiğfarda bulunmalarını emreder"* (Rumuz'ul-Ehadis s.45), *"Faziletine inanarak, mükâfatını umarak Allah rızası için, Ramazanın gecesini ibadetle geçiren kimsenin geçmiş günahları mağfiret olunur"* (Riyazüssalihin, c.2; s.463). Her şey, inanan insanın lehine dönmüştür Ramazanda. Tüm dünya, Allah'ın arşının gölgesine girmiş, şeytan yalnız kalmış, nefis kaçacak yer bulma telaşında. Cennet kapılarının sonuna kadar açıldığı, cehennem kapılarının kapandığı, amansız düşmanımız şeytanın zincire vurulduğu, nefsin ateşinin sabırla söndürüldüğü bir aydır Ramazan. Allah, bir kapıyı kapatırsa başka bir kapıyı açar, derler ya! Bugün, bütün kapanan kapıların yerine rahmet, mağfiret, bereket, mükâfat kapıları açılmıştır. Bugün, ihlâslı oruç tutanlara has olan cennetin Reyyan kapısı açılmıştır. Adeta bugün, zincir ve prangalarımızdan kurtulma zamanıdır. Zincirlerini koparmış üzerimize gelen şehvet, iştah, hırs, öfke, kin, nefret, kibir ve kıskançlıktan kurtulma zamanı. Bugün, Ramazanlaşma, Ramazana sığınma, Rabbimize kul olma hürriyetine kavuşma zamanıdır.

Yağdığına kiri, pası, tozu silip süpüren yağmura "ramadi" demişlerdir Araplar. Bir görüşe göre Ramazan ismi buradan gelmektedir. Ramazanda insanın günahlarının kalpteki kirini, pasını temizler. İnsanın bütün kötülüklerden nefsanî ve şehvi arzularından el etek çekmesine vesile olur. Bazıları da Ramazanı "günün çok sıcak olması, güneşin kum ve taşları çok ısıtması, kızgın yerde yalınayak yürümekle ayakların yanması" anlamlarındaki ramad mastarından veya "güneşin güçlü ısısından çok fazla kızmış yer" mânasındaki ramdâ' kelimesinden türediğini söylerler. Böyle düşündüğümüzde de kulun bütün kötü arzularını yok eden, eriten bir kor olur Ramazan. Bazı pislikler nasıl ki yanmadan temizlenemezse, nefsin arzu ve pislikleri de Ramazanın kavurucu sıcağından geçmeden, orucun sabır teknesinde pişmeden, nimetin şükür ve sabır terazisinden elenmeden temizlenmez.

Oruç, Maddenin Manaya Yolculuğudur

Ramazan dendi mi oruç, oruç dendi mi Ramazan akla gelir. Ramazan; Kur'an, oruç ve rahmetin, bereketin işbirliği ile ilmik ilmik dokunmuş kulluğun renkleridir. **"Öyle ise içinizden kim bu aya ulaşırsa onu oruçlu geçirin"** (Bakara, 185) emri gereği Ramazanda imtihanının en büyük ve koskocaman bir sorusudur oruç. Bir o kadar zevkli, hikmetlerle, faydalarla doludur. Oruç, insanı ahlak-ı hamideye ulaştırır. Oruçta sabrı görür, şükre kavuşur, teslimiyetin zevkine varırsınız. Oruç öğretmendir, ondan ders alırsınız. Fakirliğin halini sözle değil, yaşayarak; açlığın zorluğunu aç kalarak anlırsınız. Körelen hissiyatınızı benlik uykusundan yeniden uyandırır, aç susuz kardeşlerinizin kapısında bir soluk gözlerinizi açarsınız.

Ramazanı fırsat bilip yardım duygularıyla coşar, varlığın şükrünü kapınıza geleni boş döndürmeyerek gösterirsiniz. Nitekim Şeyh Sâdî der ki: *"Kapına bir garip gelirse, sakın eli boş gönderme. (Allah göstermesin) belki bir gün sen de garip olur, kapıları dolaşırsın! Mademki bugün bir şey istemek için kimsenin kapısına gitmiyorsun, bunun şükrânesi olarak, kapına gelen muhtaca ikram et!"*

Sabır, şükrün ve teslimiyetin bir arada har-

manlandığı ve isyana giden yolların kapatıldığı bir ibadettir oruç. İnsanın günah işlemesine hep kapı olmuştur şehvi duygular, dil ve mide. Onun için oruç, oraların islahıyla başlar. Hiçbirisi ötekinden bağımsız değildir; ne açlığı şehvetten ayrı ne de şehveti dili muhafaza etmeden farklı düşünebilirsiniz. İnsan mideden daha şerli bir kaba sahip değildir.. "Şeytan kanınızdaki damarlarınızda dolaşır, aç kalarak onun geçiş yollarını daraltın" derken Rasûlüllah (s.a.v.), mideyle gönlün, maddeyle mananın, ruhla beden arasındaki irtibatı kurmuştur. Şer olan; insanın hayatının gayesini yeme içme, şehvetini teskin etme olarak görmesidir. Lokman Hekim: "Mide dolarsa tefekkür uykuya dalar, azalarda ibadetten kalır" demiştir. İbrahim Hakkı hazretleri de bu gerçeği ne güzel ifade etmiştir: "*Vehimlerin, kuruntu ve vesveselerin, hattâ mahlûkâtın azgın nefislerinin yakıcı ateşini açlık söndürür. Nefsi aç olanın vesveseleri gider. Deli bile aç kaldığı zaman akıllanır. Açlık, ibret tarlası ve hikmet kaynağıdır. Yine açlık, yüksek anlayış ve derin sezışin ruhu, aşk kapısının anahtarı, irfan nurunun feneri ve hakikat yolunun rehberidir. Nefs, yoksul bir hasta gibidir, onun âcil şifâsi açlıktadır. Tokluk, gönülden hikmeti siler; açlığınsa, gönle kazandıramayacağı ilim yoktur. Açlık, yüksek kalpli ve temiz ruhlu insanların neşesi ve Allah'ın hassas dostlarının kılavuzudur.*"

Evet, yemek içmekten başka düşüncesi olmayan sadece hayvanlardır. İnsanın yeme ve içmesi ancak vasitadır. Midesine düşkün, şehvetperest insanın cismani ve nefsanî tarafına meyledip, ruhani ve melekût yönünü unutmaması içten bile değildir. Onun için oruç ibadeti beden prangalarından sıyrılıp, nefsin zincirlerini kırıp ruh dünyasında gezintiye çıkmaktır. Ruhun yücelmesi ve asliyetini yakalamasıdır.

Sabır bineği olmadan mesafelerin kat edilmesinin mümkün olmadığı, tehlike ve tuzaklarla dolu bu yolculukta manevi terakkinin etkili yöntemi, oruçla mümkündür. "*Her şeyin bir kapısı vardır, ibadetin kapısı da oruçtur*" (İslam fıkhı, s.12) buyuran Allah Resulü, orucun önemini, ibadetler içerisindeki yerini ne de güzel ifade buyurmuştur.

Beden ve ruhun ahengini ve birbirlerine olan yardımını ve takviyesini görürsünüz oruçta. Maddeden uzaklaştıkça mananın yakınlığını hissedersiniz. Yani açlık ibadetteki feyiz ve bereketin vesilesidir. Açlığı tercih ettiğinizde aradan madde çıkar, mana âleminin bütün güzellikleri önünüze serilir.

Orucun Mükâfatı Sınırsız Verilir

İnsanın iç dünyasındaki niyetinin bilinemediği, Rab ile insanın yalnız kaldığı, kimsenin araya girip ihlâs ve samimiyeti bulandıramadığı bir ibadettir. Diğer ibadetlerde olduğu gibi, oruç ibadetine riya ve gösteriş karışmaz. Bütün ibadetlerin değeri niyet ile, ancak niyetlerin bozukluğu ibadetin kıymetini, değerini ve mükâfatını azaltır. Onun için orucun farklı bir yeri vardır Allah katında. Her şeyin mükâfatı kat be kat verilirken bu ayda, oruca sıra geldiğinde onun sevabını yazacak ne bir kalem vardır ne de kâğıt. Melekler bile hesabını yapmaktan acizdir. "*Oruç tut, çünkü oruç, misli (benzeri, dengi) olmayan bir ibadettir*" (Et-Terhip vet Terğib, c.3, s.85) buyuruyor Allah Resulü. Onun için orucun mükâfatıyla ilgili bir kutsi hadis-i şerifte de Yüce Mevla şöyle buyurmaktadır: "*Âdemoğlunun her ameline on katından yedi yüz katına kadar sevap verilir. Yüce Allah; 'oruç hariç, çünkü oruç benim içindir, onun mükâfatını ben vereceğim. Çünkü oruç tutan kimse, yemesini, içmesini ve şehvetini benim için terk etmektedir'* buyuruyor" (Müslim, Siyam, 164; Tirmizi, Savm, 55).

Nefsin Ateşini Söndüren Sabrı Oruçla Öğreniriz

Ramazan sabır ayıdır, sabredenlerin de Allah yanında olur. Sabretmek zordur elbette. Onun için Ramazanlaşmak, Ramazanı kuşanmak zoru başarmaktır. Sabredenlerin mükâfatlarının hesapsız verilmesi, sabrın zorluğunun neticesi olsa gerek. Sabır, aydınlıktır. Nice sabırlar vardır ki insanı bir kalkan gibi korur. Nice sabırlar vardır ki birçok şerri hayra çevirir. Nice sabırlar vardır ki huzur ve saadete taşır insanı. Sabırlar, felaketi önler, belayı def eder. Sabırsızlık, pişman olmaktır. Sabır ipine tutunmayan günah bataklığına saplanır. Nasıl ki ilmin başı sabırsa, nefsi eğitmenin, ona şekil vermenin, onu

Rabbin emrine sokmanın şartı da sabırdır. Nefis her zaman benlik güder, asla haddini bilmez, varlığından büyük işlere kalkışır, çok şımarık ve isyankârdır. Ancak onu aç bırakarak, oruç tutarak islah edebiliriz.

Evet, demir tavında dövülür. Nefse kul şekli vermek için Ramazanın sıcağında, orucun ağırlığında yakmak gerek onu. Her günün sonunda sabırla Kur'an'ın ve sünnetin tokmağıyla dövmek gerek. Her orucun iftarında mülakat alıp seviyesini her defasında ölçmek gerek. Şayet vazgeçerse, kısa bir zamanda olgunlaşırsa, batıl iddialarını ve inadını bırakırsa da onu Rabbin hizmetinde kullanıp nice derecelerin yamaçlarında gezdirmek gerekir ki, ölüme kadar bir daha asla ilahlık iddiasında bulunmayı ima dahi edemesin, bencilliğini ve kibrini ileri sürmesin, kötülüklerden arınmış olsun. Yoksa ziyana uğrayan biz oluruz. Yüce Allah: **"Nefsine ve onu düzgün biçimde şekillendirip ona kötülük duygusunu ve kötülükten sakınma yeteneğini ilham edene yemin olsun ki, nefsinin arındırma kurtuluşa ermiştir. Onu kötülük-**

lere gömüp kirleten kimse ise ziyana uğramıştır" (Şems, 7-10) buyurarak bizi uyarıyor.

"İman, sabırlı olmaktır" diye buyuruyor Yüce Resul. Sabır, Allah'ın emrini yerine getirme hususunda sabır, nehiyelerinden kaçınma hususunda sabır, Allahtan gelen bela ve musibete karşı sabır, diye kısımlara ayrılmıştır. Resulüallah (s.a.v.), **"Oruç, sabrın yarısıdır"** diye buyurarak, iman ile orucun sıkı ilişkisini de vurgulamıştır. Çünkü imansız amel olmayacağı gibi, amelsiz iman da eksiktir ve ispatı edilmiş iddiadır.

Oruç, insana nimetin kıymetini öğretir. İnsan, nimetler içerisinde iken çoğu kez onların kıymetini ve değerini anlayamaz. Dolayısıyla böyle insanlar, sahip olduklarının şükrünü de yerine getiremez. Her nimet elden çıkınca kıymeti bilinir. Sıhhatin kıymeti hastalık halinde, zenginliğin kıymeti fakirlik durumunda bilinir. Oruç, açlık stajıyla tokluğun kıymetini öğretir. Öyle ya Ramazanda suyun şakırtısı bile başkadır, ekmeğin kokusu, yemeğin görüntüsü dahi insanı etkiler.

Oruç, aç, susuz insanların hallerini anlamaya da vesiledir. Halden anlamayan Müslümanın kulaklarındaki pası, gönlündeki katılığı, hayatındaki bencilliği giderir. İnsanla oruç konuşur, oruç insanın anladığı dilden anlatır bilemediklerini. Oruçla terbiye olan bir Müslüman, "Komşusu aç iken tok yatanın niye bizden olamadığını" daha iyi kavrar. Evine geleni, elini açanı geri döndürmenin zorluğunu anlar. Müslümanın körelmiş hissiyatlarını tetikler, insani duygularını harekete geçirir. Çalışamayan duyguları harekete geçirir oruç. İnsanın duyarlılığı canlanırken oruçla, "Bana ne" anlayışı yerini merhamete, yardımlaşmaya terk eder. Bu duygulara ulaşmamışların, nimetin kıymetini bilmeyip onun şükürünü yerine getirmeyenleri ise Abdülkâdir Geylânî hazretleri şöyle uyarır: "Ey ahâlî! Siz tıka-basa yiyor, doyuyorsunuz. Hâlbuki yanı başınızda aç komşularınız var... Birinizin önünde birçok yiyecek var, elinde imkânları var; malı-mülkü, serveti var; hem kendisine hem de ailesine yetip de artacak kadar... Kapısında veya yanı başında ise muhtaç-

lar var. Buna rağmen o, bu ihtiyaç sahiplerini eli boş olarak geri çevirir. Hâlliyle hiç alâkadar olmaz bile... Fakat sen, ey böyle hareket eden kişi! Yakında haberini görürsün! Yakında sen de eli boş geri gönderdiğin veya hâlliyle hiç ilgilenmediğin o muhtaçlar gibi olursun. Sen nasıl ki vermeye gücün yettiği hâlde vermedin ve eli boş geri çevirdiyse, aynen sen de öyle geri çevrilirsin!"

Oruç Tutmadaki Gaye?

Kulluğun tezahürü olan ibadetler, ruh dünyamızda meydana getirdiği rahmani esintilerle hayatımıza farklı bir anlam katar. Zevk ve heyecanın zirvelerinde nice manevi lezzetlerle buluştururken bizi hayata, hayatın gayesine yani gerçek bir kulluğa hazırlar. İbadetler, insanı ahlaken eğitir, ruhen doyurur. Günahlara karşı bir kalkan, nefsimizin azgın isteklerine karşı bir zincir, şeytanın telkinlerine karşı kilit olur.

Oruç tutan bir insanın da, o oruçtan gerçek manada faydalanabilmesi ancak onun ge-

reklerini tam anlamıyla yerine getirmesiyle mümkündür. Oruç, sadece açıklıktan ibaret bir ibadet değildir. Belki aç kalarak ve bazı şehevi isteklerden uzaklaşarak nefsi terbiye yolunda bir başlangıç yapmış oluruz fakat daha yürünecek nice yollar, aşılacak nice engeller söz konusudur. Bu da sadece midenin boş kalmasıyla değil, bütün azalarında günahlardan arındırılmasıyla ve temizlenmesiyle mümkündür. İnsan midesini Rabbinin rızası gereği helal olan şeylerle bile doyuramıyor. Yani o mideyi Allah'ın emrettiği şekliyle temiz tutuyorsa elini de dilini de hatta gönlünü de bütün günahlardan uzak tutması gerekir. Oruçlu insan, her an ibadet halinde olduğunun bilinciyle hareket etmeli ki oruç, o insan için hem günahlardan, dolayısıyla da cehennemden koruyan bir kalkan haline gelebilsin. Peygamber Efendimiz buyuruyor ya: "Oruç, bir kalkandır. O halde oruçlu kötü söz söylemesin, kendisi ile çekişip kavga etmek isteyen kimseye iki defa 'ben oruçluyum' desin" (Buhari, Savm, 2) buyuruyor. Bu, insanın hem nefesine karşı hem de kendisine sataşana karşı kararlılığı göstermesi açısından önemlidir. "Kalkan savaşta koruduğu gibi, oruçta cehennem ateşinden korur sizi" (İbni Mace, Savm, 1). Aksi takdirde insanın elde edeceği kocaman bir yorgunluk ve açıklıktan başka bir şey değildir. Peygamberimiz: "Çok oruç tutanlar var ki onlara tuttıkları oruçtan sadece açlık ve susuzluk kalır"(Keşfü'l Hafa, c.1, s.513) buyurarak bizleri bu hususta uyarmaktadır.

İmam Gazali hazretleri de orucun derecelerini üçe ayırmıştır:

Avamın orucu: Bu şekliyle oruç tutanlar, sadece midelerini aç bırakmaktan, şehevi istek ve ihtiraslarını dizginlemekten başka öteye gidemezler. Böyle insanlar, orucu sadece bu şekilde anladıklarından tuttıkları oruç çoğu zaman aç ve susuzluktan başka kendilerine bir fayda sağlamaz.

Havvasın (seçkin kimselerin) orucu: Bu derecede tutulan oruç, bütün azaları kötülükten alıkoyar. Yani böyle bir oruç, gözü harama bakmaktan koruduğu gibi dili de gıybet yalan iftira dedikodu gibi afetlerinden korur. Bu oru-

cu tutmayı başaranlar başkalarının sataşmasına da aldırılmaz, oruçlarının muhafazası için ellerinden geleni yapar, şüpheli şeylerden dahi şiddetle kaçınırlar. Özet olarak; seçkin insanlar, bütün azalarının oruçlu olmasına itina gösterirler. Arzu edilen, istenilen oruç bu olmasına rağmen en zirvede olan asıl oruç ermişlerin orucudur.

Havvass'ul-Havvas'ın (ermişlerin) orucu: Böyle bir oruç, en ulvi değerleri haiz bir oruçtur. Beşeriyetin bütün engellemelerini aşır, her şeyi Rabbe has kılmanın, bütün benliğimizle oruçlu olmanın yani Allah'a gerçek anlamda kul olmanın halidir. Böyle bir oruç, kalp ve kalp ile tutulan oruçtur. Oruç tutarken kalbini ve gönlünü Allah'tan gayrisiyle meşgul etmemektir. Kalp, Allah'a ait, marifetin yeşerdiği, hak ve hakikatlerin mekânı olan yerdir. Orayı başka şeylerle doldurmak, bu seviyede olanların orucunu bozar. Böyle bir derecede oruç tutabilenler ancak peygamberler, veliler ve ermişlerdir.

İbrahim Ethem'e, "Ramazan'ı nasıl ihya ediyim?" diye sorduklarında kısa, net bir şekilde şu cevabı vermiştir: "Açığı kapa, kapalıyı aç! Dilini kapa, elini aç! Cimriliği kapa, cömertliği aç! Tembelliği kapa, gayreti aç! Gıybeti kapa, hüsn-ü zanni aç! Boş işleri kapa, nafileleri aç!"

H. Muhammed (s.a.v.) buyuruyor ki: "Her kim yalan söylemeyi ve yalanla iş görmeyi bırakmazsa Allah onun yemesini ve içmesini bırakmasına değer vermez" (Riyazüssalihin, c.2, s.5402)

İmam-ı Rabbani hazretlerinin şu sözleriyle bitirelim: "Ramazan ayının kadri o kadar yücedir ki sonu yoktur. Bu ayda olan birlik ve beraberlik, yıl boyu sürecek birlik ve beraberliğe vesîledir. Aynı şekilde bu aydaki ayrılık, yıl boyu sürecek ayrılığın sebebidir.

Ne mutlu o kimseye ki, Ramazan ayı kendisinden razı olarak ayrılır. Yazıklar olsun o kimseye ki, Ramazan ayı kendisine dargın gider. Dolayısıyla bereketlere ermesine mânî olur, hayırlardan mahrum kalır" (İmam-ı Rabbani, Mektûbât, c. I, sf. 24, 4. Mektup, Çile Yayınevi, İstanbul, 1977).

Dosya:

“İBADETLERİN HAYATIMIZA ETKİSİ – RAMAZAN – DEPREM İMTİHANI”

Kalplerin Tezkiyesi Ruhların Terbiyesi: İbadetlerimiz

Mümine KARAKUŞOĞLU

İbadet; itaat etmek, boyun eğmek, kulluk etmek, tevazu göstermek anlamlarına gelir.

Dini bir terim olarak ise mükellef olan kişinin Rabbine ta’zim için yaptığı fiil ve niyete bağlı olarak yapılmasında sevap olan Allah’a yakınlık ifade eden şuurlu itaat, demektir. Allah’a ibadet, itaat etmenin, saygı göstermenin zirvesidir.

Kur’an’da da insanların ibadet için yaratıldıklarını ve bütün peygamberlerin ibadete davet için gönderildikleri bildirilmiştir. İnsanlar ve cinler, bir bakıma tüm kâinat ibadetle sorumlu yaratılmışlardır. Nitekim Rabbimiz şöyle buyuruyor: “Ben, cinleri ve insanları ancak bana kulluk etsinler diye yarattım” (Zariyat, 56). Ancak yapılan fiillerin ibadet olabilmesi için ibadet yapan kişide; iman, niyet ve ihlas şarttır. Esasen ibadet, Allah rızasını kazanmak için yapılan her iştir. Fakat belli başlı ibadetler vardır ki bu

Esasen ibadet, Allah rızasını kazanmak için yapılan her iştir. Fakat belli başlı ibadetler vardır ki bu ibadetler, şuurlu ve amacına yönelik yapıldığı zaman dolaylı olarak kişinin hayatının tümünü ibadet bilinci ile yaşamaya teşvik eder.

ibadetler, şuurlu ve amacına yönelik yapıldığı zaman dolaylı olarak kişinin hayatının tümünü ibadet bilinci ile yaşamaya teşvik eder.

Peygamberimizin hadisinde buyurduğu beş temel esas, hem İslam’ın şartı hem de Müslümanın hayatını şekillendiren, yönlendiren ibadetlerdir. Peygamberimiz, “İslam,

beş temel esas üzerine kurulmuştur: Allah’tan başka ilah olmadığına ve Muhammed’in Allah’ın resulü olduğuna şahadet etmek, namaz kılmak, ramazan orucunu tutmak, zekât vermek ve hacca gitmek” buyurmuştur.¹ Bu esaslardan ilki, iman gereği kelime-i şahadettir. Kişi, bu kelime ile iman ettikten sonra İslam ile şereflenir ve ibadet etme sorumluluğunu da üstlenmiş olur.

Biz, burada, bu hadisteki dört temel ibadetin insanın hayatına yansımından ve birçok etkilerinden bahsedeceğiz.

1 Buhârî, İman, 2.

Namaz: İnsanın ahlakını güzelleştirir, kalbi yumuşatır, namaz kılan bir mümin, şunu bilmelidir ki kıldığı namaz, kendisini kötülüklerden alıkoymalıdır. Bu niyet ile namaz kılmalı ve bir sonraki namaza kadar da bu niyetini korumalıdır.

Namaz ibadeti, insanı maddi ve manevi kirlere arındırır. Namaz kılan bir mümin namazda aranan mekân, beden ve elbise temizliği şartından dolayı asla kirli olmaz. Nitekim Peygamberimiz, namazın her yönden arınma olduğuna dair şöyle buyurmuştur: "Sizden birinizin kapısının önünde bir nehir aksa ve bu nehirde her gün beş kere yıkansa acaba üzerinde hiç kir kalır mı?" Sahabiler: O kimsenin kirliden bir şey kalmaz, dediler. Rasul-i Ekrem, "Beş vakit namaz, işte bunun gibidir. Allah, bu beş vakit namaz sayesinde bütün hataları siler" buyurmuştur.

Namaz ibadetinin, insan hayatı açısından mucizevi eğitim yönü vardır. Namaz kılan insan, o anda Allah'tan başkasından sıyrılmalı ve Allah Teâlâ'nın ilahlığına, Rab oluşuna, büyüklüğüne, azametine, onun kararlarına ortak olmak isteyen her kişiye karşı başkaldırıldığını ilan etmelidir.

Namaz, davranış ve söz ile kendisine tapmaya davet eden, davranış ve tarzıyla emir ve hüküm verenin, yasaklayanın kendisinden ümit beslenilmesini, kendisinden korkulmasını, gönüllere oturtmak isteyen zalimlere, hainlere, ahmaklara karşı bir başkaldırıdır.

Namazın hedefi, insanın kendi nefsinde her tür fitneye, ayartmalara karşı koyabileceği manevi bir güç oluşturması; yeni bir iman, kalbi aydınlatan bir nur meydana getirmesidir. Nefsin

serrinden, onun hilelerinden, oyunlarından korunması, onun zaafına hâkim olabilmesidir.²

Namazın çirkin ahlak, kötülük ve utanmazlıkla ilgili işleri, geçici zamana bağlı zevklere düşkünlüğünü ve nefsanîyeti, eğlence düşkünlüğünü yok etmekte sahip olduğu gücü, ayet-i kerimde Rabbimiz bizzat şöyle buyurmuştur: "Sana kaptan vahyedileni oku

ve namazı dosdoğru kıl. Gerçekten namaz, çirkin utanmazlıklardan ve kötülüklerden alıyor. Allah'ı zikretmek ise muhakkak en büyük ibadettir. Allah, yapmakta olduklarınızı bilmektedir" (Ankebut, 45). Bunun sebebi ise namazın, insanın yüzünü ve yönünü değiştirmesi, ona yeni bir zevk, yeni bir istek ve yeni bir düşünce bahşetmesidir. İbadetlerin ruhu olan o yüce namaz, namaz kılan kişiyi aşağılık ve adi işlerden çıkararak büyük işlere, üstün hareketlere sevk eder. İmansızlığı, günahkârlığı, Allah'a itaatsizliği ona kötü ve iğrenç gösterir. Ama bütün bunlar, ancak kılınan namazın gerçek namaz olması ve hayat, enerji, vecd dolu olması halinde olur.

Bir de namazın cemaatle kılınması durumu vardır ki buradaki etkisi, daha büyüktür. Öyle olur ki ihlaslı birtakım tertemiz insanların samimiyeti, Allah'a yönelişi ve gönlünü tamamen ona bağlayışı yüzünden içinde bulunduğu cemaatin hepsi, Allah'ın rızasına ve himaye gölgesine girer ve bir tek Allah erinin samimiyeti, gönülden tam bir bağlılıkla Allah'a yönelişi, pek çok yılgın, cesaretsiz insanı harekete geçiren bir görev yapar da bir tek kişi yüzünden her ke-

2 Ebu'l Hasan en-Nedvi, *Dört Rükün: Namaz, Zekât, Oruç, Hac*, sayfa: 72, 73

sin ibadeti kabul olur. Bu şey, ne şeriata ne de akla aykırıdır.³ Çünkü bu ihlas sahibi gönül erbabı insanlar hakkında Peygamberimiz: "Bunlar, öyle kimselerdir ki yanlarında oturanlar asla yoksun kalmazlar" buyurmuştur.

Zekât: Bu ibadet, Allah'a yaklaşma ruhudur. Aynı şekilde insan hayatına en çok sosyal açıdan etki eden ibadetlerden birisidir. İnsanı; cimrilikten, bencillikten, fakirlerin hakkını çiğnemekten ve kalbi katılıktan uzaklaştırıp kötülüklerden engelleyen, Allah'ın rızasını elde etme, yoksulların, zayıfların gönlünü

alıp yardımcı olma sonucunda malda, servette arınma, hayır ve bereket meydana getirir. Nitekim Rabbimiz şöyle buyurmaktadır: "Ey Peygamber! Sen, onların mallarından sadaka (zekât) al. Onun aracılığı ile o malları temizler arındırırısın" (Tevbe, 103).

Bir başka ayette de şöyle buyrulmaktadır: "İnsanların mallarında artış olsun diye verdiğiniz faiz, Allah katında artmaz. Allah'ın rızasını dileyerek verdiğiniz zekât ise işte bunu yapanlar, dünyada mallarının bereketini, ahirette sevaplarını kat kat artırırlardır" (Rum, 30). Bu temel yararlıktan sonra, kitlenin ve toplum düzeninin yararı gelir. Bunda, toplumun kendini garantilemesi, yoksulların önemli ihtiyaçlarının karşılanmasına teşvik vardır.

Rükûu ve secdesi ile insanda tevazu meydana getiren, Allah'ın huzurunda nefsinin acziyetinin farkına vardırıran

Namaz,

İnsanlara acımayı, yardım severliği, cömertliği ve İslam kardeşliğini, mal hursundan ve açgözlülüğten uzaklaşmaya teşvik eden Zekât,

Şeytanın kendi amacını gerçekleştirmek için kullandığı beşeri arzuların başını ezmek ve nefsi terbiye eğitimini öğreten Oruç,

İslam kardeşliğinin tezahürü, ırkçılığın ve taassubculuğun kökünü kazıdığı rahmet panayırı ve evrensel bir suur olan Hac,

Zekât, toplumsal sorumluluğun yerine getirilmesini, ihtiyaç sahibi kimseler gözetilerek aynı zamanda bu kimselerin yalnızlık hislerinin önüne geçilerek psikolojik açıdan iyi olmalarını sağlayan ibadettir.

Hac: Hac, İslam milletinin doğruluğunu, kötülükten arınmışlığını ve İslam'ın asıl ve temel yapısını korumakta çok önemli payı olan senelik bir toplantısı, diğer ifade ile askeri geçiş törenidir. Bu dini değişmekten, tahriften ve bozulmaktan korumak, bu ümmeti asıl kaynağı-

na, köklerine bağlı kenetlenmiş tutmak için eski milletlerin düştüğü tuzakların, hilelerin perdesini sıyırıp onları tanımak için bu toplantıdan sağlanan destek, başka hiçbir yerden sağlanamaz. Bu bakımdan hac, bu ümmetin damarlarına sürekli taze kan pompalamak için çırpınan zinde, güçlü bir kalp gibidir.

Hac sırasındaki ortam ve atmosfer, özel bir neşe ve anlam taşıyor; sanki ona bir cereyan dokunmuştur da hava elektriklenmiştir. Uzak yerlerden buraya gelen Müslümanlar, yıkılmış ve boş kalplerini yeniden onarırlar ve iman, muhabbet, heyecan, ilim, anlayış azığı ile doldururlar da memleketlerine geri döndükten sonra ondan faydalanarak her çeşit günah teşvikine, hırsa, baskıya ve korkuya karşı koyarlar. Böylece iman elektriğinin bu cereyanı bütün İslam ümmetinin vücudunda dolaşır.

Oruç: Orucun hedefi ve hayatımız üzerindeki etkilerini, İmam Gazali, bize şöyle ifade etmiştir: Orucun amacı, kendisine samediyet (kendisinin kimseye muhtaç olmaması ve herkesin kendisine muhtaç olması) denen ilahi ahlaktan bir ahlak yansımaları insanın kendi içinde meydana getirmesidir. Olabildiği kadar melekleri taklit ederek insanın isteklerden elini çekmesidir. Çünkü hem melekler isteklerden arınmıştır hem de insanın derecesi hayvanlardan üstün olduğu gibi isteklerine karşı koyabilmesi için de insana akıl, mantık iyiyi kötüden ayırt etme yeteneği bahşedilmiştir. İstekler, arzular çok kere ona hâkim olduğundan ve onlardan kurtulması için şiddetli bir mücadele vermek zorunda olduğundan dolayı, elbette o meleklerden daha aşağı derecededir. O bakımdan her ne zaman o kendi arzularının isteklerinin çağlayıp giden nehrinde akıp gitmeye başlarsa aşağıların aşağısına düşer ve hayvanlar sürüsü içine girer. Ve her ne zaman arzularına kendisi üstün gelirse o zaman, en yüce makamlara ve melekler âlemine kadar yükselir.

Oruç, insanın, şeytana yolları dar getirmesi, hem ahiretine hem de dünyasına zarar veren şeylere doğru yönelmekten organlarını ve elini, ayağını engellemesidir. Oruç tutan takva sahipleri için gem, mücahidler için kalkan, Allah'a yakın olan kullar için nefsi zahmete sokup manen Allah'a daha çok yaklaşmadır.⁴

İbn Kayyım, bu konuda şöyle diyor: "Kalbin islahı ve durumunun düzeltilmesi, Allah'a giden yola girmeye ve manevi huzura bağlı olduğundan ve tamamen Allah Teâlâ'ya yönelmeye dayandığından dolayı, huzursuzluk onun için çok zararlıdır. Fazla miktarda yeme, içme, insanlarla aşırı içli dışlı olma, her zaman onlarla buluşma ve gerektiğinden fazla konuşma iç huzura zarar verir de insan Allah'tan koparak çeşitli yollar üzerinde şaşkın şaşkın dolaşmaya başlar. Sadece bu yüzden bazı kereler

doğru yolu kaybeder. Bütün bunlardan dolayı Allah'ın merhameti, kendisinin kullarına orucu farz kılmasını gerektiriyordu. Oruç aracılığı ile insanı Allah'a ulaşmaktan mahrum eden yemeğin fazla olanının, arzuların aşırısının yok edilebilmesi gerekiyordu. Ayette, Rabbimiz şöyle buyurmaktadır: "*Ey müminler! Sizden öncekilere oruç farz kılındığı gibi sizin üzerinize de farz kılındı. Umulur ki oruç sayesinde fenalıklardan sakınırsınız*" (Bakara, 183).⁵

Sonuç olarak; üzerinde durduğumuz İslam'ın temel esaslarından olan namaz, oruç zekât ve hac ibadeti, Müslümanın sembolik olarak yaptığı, ruhsuz hal ve hareketlerden öte insanın hayatına yön veren, insanı etkisi altına alarak şekillendirmesidir. Rükûu ve secdesi ile insanda tevazu meydana getiren, Allah'ın huzurunda nefsinin aciziyetinin farkına vardırıran *Namaz,*

İnsanlara acımayı, yardım severliği, cömertliği ve İslam kardeşliğini, mal hırsından ve açgözlülüğünden uzaklaşmaya teşvik eden *Zekât,*

Şeytanın kendi amacını gerçekleştirmek için kullandığı beşeri arzuların başını ezmek ve nefsi terbiye eğitimini öğreten *Oruç,*

İslam kardeşliğinin tezahürü, ırkçılığın ve taassubculuğun kökünü kazıdığı rahmet panayırı ve evrensel bir şuur olan *Hac,*

Tümüyle bahsettiğimiz bu ibadetler, elbette amacına binaen yani yalnızca Allah rızasını kazanma doğrultusunda yapılırsa ancak ibadet olur ve insana dünyada da ahirette de fayda sağlar, yaratıcısı ile bağı o denli sağlam olur. Dolayısıyla insanın hayatına tümüyle etki eden ibadetler, aslında Allah'ın kullarına bir rahmet tecellisidir.

4 İhyau Ulum, cilt: 1, sayfa: 212

5 Ebu'l Hasan en-Nedvi, *Dört Rükün: Namaz, Zekât, Oruç, Hac*

Dosya:

"İBADETLERİN HAYATIMIZA ETKİSİ – RAMAZAN – DEPREM İMTİHANI"

Hüsn-ü Hatim

Sümeyye DEMİRCİ

İnsanın doğru hayat yaşıyor olması, elbette ki önemlidir. Daha önemlisi ise bu hayatı yaratıcısının istediği doğrultuda sonlandırmış olmasıdır. Allah -celle celaluhu-, bize ona göre muamele edecektir. İnsanın iman etmesi yeterli değildir; imanını güçlendirmesi için amel etmesi lazımdır. Bunun gerekliliği, beden ve ruh gibidir. Bunların birlikte olması da yeterli değildir; sıhhatinin şartları vardır. Kur'an ve sünnete uygun olması, ihlaslı olması gibi.

Her birimiz amellerimize bakalım. Allah, bizi izlediğinde, bize nazar ettiğinde, bizi hangi amel üzere görüyor? Emin olalım ki bizi en fazla hangi amel üzere görüyorsa Allah -azze ve celle- canımızı da aynen o şekilde ve o amel üzere alacaktır. Kişi, hayatını ne ile geçiriyorsa kişinin hayatında derdi ne ise son nefeste açığa çıkacak olan da odur.

birisi dedi ki: "Ben, bu adamı takip edeceğim ve bu adamın ne yapacağına bakacağım." Adamı takip ediyor ve savaş esnasında adamın yaralandığını ve yarasının acısına güç yetiremediği için kılıcı kendisine yaslayıp o şekilde kendisini öldürdüğünü görüyor.

Gören kişi Rasulullah'ın yanına gelip diyor ki: "Ey Allah'ın Resulü, şahadet ederim ki sen Allah'ın Peygamberisin." Efendimiz soruyor ki: "Neden böyle söyledin?" Diyor ki: "Ya Resulallah, senin az önce bize gösterdiğin ada-

Buhari ve Muslim (rh), Sehl ibni Sad'dan şöyle bir rivayette bulunuyor: Sehl ibni Said, diyor ki: Biz, bir gün Allah Resulü ile gazveyken Allah Resulü buyurdu ki "Sizden kim cehennemlik birine bakmak görmek istiyorsa şu adama baksın," dedi. Rasulullah'ın bu sözü sahabeye çok ağır geldi; çünkü bu adam, önde olanlarındandı, Cesurlarındandı. İçlerinden

mi takip ettim ve onun şu şekilde can verdiğini gördüm" deyince Efendimiz şöyle buyuruyor: "Kişi, cennet ehlinin amelini yapar, o cehennemliklerdendir. Kişi, cehennem ehlinin amelini üzere yaşar fakat o cennetliklerdendir. Ameller, niyetlere göredir, sonuca göre değerlendirilir ve değer kazanır. Hayr üzere canını vermişse hayr üzere can alınır ve hayır sonuç verilir. Bü-

tün ömrünü kişi zahiren hayr üzere yaşasa şer üzere sonuçlanırsa bu ömür, şer üzere canını vermiştir.”

Başka bir rivayette; savaşlardan birisinde şirk ehlinden birisi Efendimizin yanına gelip diyor ki: “Ya Muhammed, ben savaşayım mı yoksa Müslüman mı olayım?” Efendimiz buyurdular ki: “Önce Müslüman ol, sonra savaş.” Adam; iman ediyor, gazvenin içerisine dalıyor, savaşıyor ve kısa zaman sonra adam vefat ediyor, şehit oluyor. Efendimiz (s.a.v.) ona bakıyor ve diyor ki: **“Çok az amel işledi ama çok büyük ecirler aldı.”** Adam, cennetlik. Bütün ömrünü şirk üzere geçirmesine rağmen “son” çok önemli olduğu için sonuç onunla görülüyor. Allah, ona hidayet etti, adam imam etti, son anını O’nun rızasına göre değerlendirip güzel sonuca ulaştı. Önemli olan üzerinde olduğumuz hal değildir. Önemli olan Allah’ın hangi amel üzere bizim canımızı alacak oluşudur. Ölürken son nefesimizi verirken bizden açığa çıkacak şeyin ne olduğudur.

Hafız İbn Receb (rahimehullah) diyor ki: “Ölüm anı insanların yapmacıktan en uzak olduğu andır.” Ve sen, ölüm anından önce ne izhar etmişsen ölümden önce ölüm anında ortaya çıkacak olan da odur. Hayatını taat üzere geçirenler -Allah’a yönelenler-, Allah’ı sevenler ve Allah’tan korkanlar, ölürken de bu sevgilerine delalet eden bir şey ağızlarından çıkacak, bu şekilde öleceklerdir.

Hayatlarını masiyetle geçirenler, Allah ile aralarına perdeler koymuş olarak yaşamış olanlar, kalplerinde sıkıntı olanlar; bunlar, zahiren İslam’ı yaşamış olsalar da İslam dışı nefeslerini sonlandıracaktır. Kim ne üzere yaşarsa yaşasın canını, bu üzere verir.

Abdullah ibni Zübeyir’in -radiyallahu anhu- oğlu Urve, öleceği gün ölüm sekeratına giriyor. Bu kişi, sürekli oruç tutan ve Kur’an okuyan bir adamdı. En fazla yaptığı amel buymuş; oruç tutuyor, Kur’an okuyor. Çocuğu diyor ki: Benim

babam bayramın beş günü haricinde -Peygamberin yasakladığı bayram günlerinin dışında- hep oruç tutardı. “Durumun kötü, zayıf düştün, durumun iyi değil; gel orucunu aç,” dedilerse de kabul etmedi, “Hayır” dedi. Vallahi ben, Allah Resulünü şöyle derken işittim:

“Kim oruçlu bir şekilde gününü tamamlar ve ölürse Allah -azze ve celle- muhakkak ki onu cennete sokacaktır.” Ben, umuyorum ki Allah benim canımı oruçlu bir şekilde alsın. Cennet, benim için hak olsun. Gerçekten Urve ibni Zübeyr, o gün oruçlu vefat ediyor. Canını veriyor. Sürekli oruçluymuştu, taat üzereydi, ihlasla bu ameli yerine getirdiği için Allah onun canını (iman) üzere oruçluymuştu aldı. Osman (ra), sahabe içerisinde en fazla oruç tutan sahabilerdendi. En fazla Kur’an okuyanlardan bir tanesiydi. Fitne gününde ona geldiler, dediler ki:

“Ey Osman, ‘Bu günlerde oruç tutmasan.’ Diyor ki: ‘Ben, dün gece Rasulullah’ı -Sallallahu aleyhi ve sellem-, Ebubekir’i, Ömer’i -Radiyallahu anhum- rüyamda gördüm. Bana dediler ki: ‘Ey Osman, sen yarın bizimle beraber iftar edeceksin, bizim yanımızdasın’ ve ben istiyorum ki o iftara oruçlu varayım, diyor. Ve Kur’an’ı istiyor. Kur’an okurken Hariciler fitne evine daldılar. Osman (ra) oruçlu iken ve Allah’ın kelamını okurken onu katlettiler ve Allah’a canını bu şekilde verdi.

İbn Abbas’ın talebesi “Mücahid (ra)”, hayatını ilim talep etmeye adadı, ibadet ve ilme aşırı düşküdü. O kadar ki bir çocuğun annesinin peşine koşması gibi İbn Abbas’ın peşinden koşardı ve ayet ayet ona Allah’ın kitabını sorardı. Onun talebesi diyor ki: Mücahid -r.a.- secdeye kapandı ve secdedeyken başını kaldırmadı. Ona yaklaştık, baktık ki Mücahid, Allah’a ruhunu teslim etmiş. İşte bu, “Hüsni’l-Hatim”, Allah’ın razı olacağı bir halde Allah’a canını vermesidir. Bunun zıddı bir de **“sui”** hatime vardır. Allah, bizi bundan korusun.

Her birimiz amellerimize bakalım. Allah,

bizi izlediğinde, bize nazar ettiğinde, bizi hangi amel üzere görüyor? Emin olalım ki bizi en fazla hangi amel üzere görüyorsa Allah -azze ve celle- canımızı da aynen o şekilde ve o amel üzere alacaktır. Kişi, hayatını ne ile geçiriyorsa kişinin hayatında derdi ne ise son nefeste açığa çıkacak olan da odur. Ebu Huzeyfe'nin -radiyallahu anhu-, azatlı kölesi Salim... Yemâme günü savaşa katıldığında sancağı Salim -radiyallahu anhu- taşıyor, düşman ona saldırıyor, sağ kulu nu koparıyor, sancağı sol koluna alıyor, onu da kesiyorlar, sonra sancağın üzerine gövdesiyle kapanıyor ve tam canını verirken orada bulunanlardan birisi şu ayeti okuyor:

"Muhammed, sadece bir resuldü, kendisinden önce gelip geçen resuller gibi o öldüğünde veya öldürüldüğünde siz ayaklarınızın üzerine gerisin geriye mi döneceksiniz? Kim ayaklarının üzerine gerisin geriye dönerse Allah'a hiçbir zarar vere-

mez. Allah, şükreden toplulukların karşılığını/mükâfatını onlara verecektir" (Al-i İmran, 144).

Salim -radiyallahu anhu-, sahabe arasında en güzel Kur'an okuyan ve sürekli Kur'an okumaya gayret eden gençlerden bir tanesiydi. Hatta Allah resulü, bir gece baktı ki mescitten Kur'an sesi geliyor. Yaklaştı, baktı Salim Kur'an okuyor: "Allah'a hamd olsun ki," dedi "benim ümmetimden senin gibi gençler var." Salim -radiyallahu anhu-, ölürken başka bir şekilde değil, sürekli okuduğu Kur'an üzere canını verdi.

Şeyhülislam İbn Teymiyye, bütün ömrünü Kur'an'ı okumak, Kur'an'ı savunmak, Kur'an'ın hakikatlerini insanlara ulaştırmak için yaşadı ve vefat etmeden önce hapse atıldı ve 18 defa Kur'an'ı baştan sona okudu. Hapiste, bir öğrencisine diyor ki: "Vallahi ben, bu sefer Kur'an'dan öyle manalar anladım ki eğer bu manaları daha önce anlamış olsaydım, her şeyi bir kenara bı-

rakırdım, sadece ve sadece Allah'ın kitabını okurdum ve onu fehmetmeye çalışırdım." İbn Teymiyye de Kur'an okurken ölüyor. Okuduğu ayet şu: **"Muhakkak ki muttaki olanlar, cennetlerde ve ırmak kenarlarında dırlar. Doğruluğun hâkim olduğu bir ortamda, gücüne sınır olmayan bir hükümdarın huzurundadırlar"** (Kamer, 54-55). Ağzından dökülen en son kelimeler, bunlar oluyor.

Şarkı söyleyen, dans eden, zina, hırsızlık her neyse sonu onunla olur ya da Kur'an okuyarak ibadet üzere öleceğiz, korkacağız. Yetmez, dua edeceğiz, çalışacağız, koşturacağız, çabalayacağız ama amellerimize güvenmeyeceğiz. Allah'ın rahmetini, Allah'ın affını ve keremini, yine Allah'tan umacağız.

bu defa **"mat"** der ve bu şekilde canını verir. Hayatını sürekli oyunla, eğlence ile geçirenler, ölecekleri zaman bunu beklemesinler; nasıl yaşamışlar ise sonuç odur. Şarkı söyleyerek ölenler, pislik içinde ölenler vs...

Peki, ne yapacağız? Korkacağız, sahabilerin ve onların yollarını takip edenlerin korktuğu gibi korkacağız. Böyle anlatılanlar gibi ölmekten korkacağız. Korku yeter mi? Hayır! Sürekli

İbn-ül Cevzi, "Sıfat us-Safve" kitabında avamdan bir yaşlı kadından bahsediyor; Kadının birisi sürekli diyor ki: "Ah! Benim Rabbimin evi..." Kadın, yüceler yücesi olan Rabbinin evine gitmek istiyor. Rabbinin önemine binaen "benim evim" demiş; demek ki bu Kâbe, Allah'ın yanında çok değerli. "Ah Rabbimin evi, Ah Rabbimin evi!" Bir gün hacca giden bir topluluğa diyor ki: "Beni de yanınızda götürün, ben Rabbimin evini görmek istiyorum. Artık yaşlanmış, piri fani olmuşum.

Ben Rabbimin evini görmek istiyorum. Benim Rabbimin evi, nasıl bir evdir? Kadını yanlarına alıp götürüyorlar. Sürekli soruyor: Rabbinin evine geldik mi, Rabbinin evi göründü mü, diye. En son diyorlar ki: Ey aciz kadın, ey yaşlı kadın, "bu, senin rabbinin evidir". Koşuyor, secdeye kapanıyor, "Benim Rabbimin evi, benim Rabbimin evi..." Ve kadının sesi değişiyor, kadına yaklaşıyorlar ki kadın, rabbinin evinde rabbine secde ederken, rabbine en yakın olduğu yerde canını veriyor. İman, amel, ihlas...

Tabii ki bir de bunun karşılığında İmam Zehbi, "Kebahir" kitabında naklediyor: Sürekli satranç oynayan birine, ölüm anında yanına gelip "Ey falan kişi, 'la ilahe illallah' de. Der ki "şah". Tekrar ederler: 'la ilahe illallah' de. O,

Allah'a yalvaracağız; o zaman bizler, ya ölürken Allah -azze ve celle- canımızı güzellik üzere alacak ya da bu örneklerde anlatmış olunduğu gibi -Allah muhafaza- bizi rezil ederek hem ahiretimizi karartacak hem de aynı zamanda dünyada hakikatimizi insanlara gösterecektir. Daha tehlikeli olan nedir biliyor musunuz? İmam Müslim'in rivayet ettiği şu hadis:

"Her kul, Allah'ın huzuruna, öldüğü hal üzere diriltilecek."

Şarkı söyleyen, dans eden, zina, hırsızlık her neyse sonu onunla olur ya da Kur'an okuyarak ibadet üzere öleceğiz, korkacağız. Yetmez, dua edeceğiz, çalışacağız, koşturacağız, çabalayacağız ama amellerimize güvenmeyeceğiz. Allah'ın rahmetini, Allah'ın affını ve keremini, yine Allah'tan umacağız.

İmam Kurtubi; "Ey insan, sakın ha amelilerine ve imanına güvenme, seni bu imana ve amele muvaffak kılan, Allah'tır. İstedığın zaman onu senden alacak olan, gece hayır üzere gecelemene rağmen, sabah kalktığı anda içinin bomboş olduğunu ve şerre meyilli olduğunu, sana yapacak olan yine Allah'tır. Nice gece bakıldığında insanın gözünü alan çiçek, gece don vurduğunda, sabah kalkığımızda yüzüne bakılmayacak bir hal almıştır. Allah'ın, mümin

olan kullarına üzerindeki tasarrufudur. Sakın amellerimize güvenmeyelim. Kalktığımız bir iki namaza tuttuğumuz bir iki aya teka-bül eden oruca, okuduğumuz hatimlere güvenip biz Allah'a salih amel takdim ediyoruz, diye bu amellerimize dayanırsak, -Allah muhafaza- Allah bizi kendi nefsimizle başa bırakır.

"Ey iman edenler! Allah'a karşı gereği gibi (takva ehli olun onun hak ettiği gibi) saygılı olun ve ancak Müslüman olarak can verin" (Al-i İmran, 102).

Takva: Allah'a saygı ve onun koyduğu kuralları ihlal etmemek, Allah'ın belirlediği şarlara İslam'ın alametlerine, temel değerlerine saygı göstermektir. Hükümlerini tahrif etmemektir. Samimi, riyasız, sevgiden kaynaklanan saygıdır, bu da devamlıdır. Takva, bir manada; gerçek Müslüman bilinci, insanda bulunan bir bağımsızlık sistemi olduğunu, insanın biyolojik yapısını koruyan, bağımsızlık sistemi neyse bizim manevi yapımızda da bulunan takva, böyledir. Her canlının kendisini savunma mekanizması vardır. Aynı şekilde insanın şeytana karşı kötülüklerle karşı kendisini savunmasına da "takva" diyoruz.

Manevi mikroplara karşı kalbin, ruhun güçlü olması, insanın kendisini koruması, takvadır. Ölmeyin, Müslüman olmadan sakın ölmeyin. Kamil imana sahip olamazsanız bile Müslüman olarak gelin.

Habl: İp. Aynı zamanda damar manasına da gelir. Vücudumuzda toplardamar, atardamar biyolojik olarak vücudumuzda iki büyük damar var. Birisi, kirli kan getiriyor, kalp temizliyor, tekrar vücuda temizi taşıyor; öbürü, kanı taşı-

**Allah, Kur'an'la eğitir.
Bilgiden sonra uygulama. Sonra imtihan.
Azabından kaçmak,
korunmak için ona iltica etmenin adı da takvadır.
Takva, Allah'a karşı olan sevgimizi kaybetmemek,
ona karşı gelmemek,
emirlerini saygılı olmak bilmek, örnek olarak yaşamak.**

yor, kalpten alıp dağıtıyor.

Kaf suresi 16. ayette Allah'ü Teâlâ şöyle buyuruyor: **"And olsun ki insanı, biz yarattık ve elbette nefsinin ona neler fısıldadığını biliriz ve biz ona (habl-i verid) can damarından daha yakınız."**

Ali İmran suresi 103. ayette geçen **"habl"**, Kur'an demektir. **"Sarılin yapışın ki ayrılığa düşmeyesiniz; hepiniz birlikte sarılın, kurtulmanız için ipe tutunun, kuyudan çıkmak ıpsız olmaz,**

ayrılığa düşmeyin."

Allah, Kur'an'la eğitir. Bilgiden sonra uygulama. Sonra imtihan. Azabından kaçmak, korunmak için ona iltica etmenin adı da takvadır. Takva, Allah'a karşı olan sevgimizi kaybetmemek, ona karşı gelmemek, emirlerini saygılı olmak bilmek, örnek olarak yaşamak. Aslında bilmek demek, davranış değişikliğine gitmek demektir. Kuru bilgiye ilim denmez. Kur'an, bu durumda olanlara "kitap yüklüler" demiştir. Takva, bilenle yaşamaktır; ne kadar bilinirse bilinsin o bilgi içselleştirilmedikçe o bilgi, insana fazla bir fayda sağlamaz.

Resulullah -sallallahu aleyhi ve sellem-, takvayı, kalbini göstererek ne güzel açıklamıştır: **"Takva, buradadır; takva, buradadır; takva, buradadır."** Bunu, üç kez söylemiştir. Dilini veya herhangi bir uzvunu söylememiş, kalbin ne kadar önemli olduğunu bilmeliyiz. Şunu anlıyoruz ki imandan sonra amel, olmazsa olmaz takviyedir müminler için. Mümin olanın şartı iman, mümin kalabilmenin şartı da ameldir.

En **Emin** olana emanet olunuz.

Nihayet 'Babamız' Guantanamo'dan Serbest Bırakıldı

Mansur ADAYFI

(Yazar, sanatçı, aktivist ve eski bir Guantanamo tutsağı)

Al Jazeera English/16 Şubat 2023

Çeviren: İsmail CEYLAN

Ama tüm eski tutuklular gibi, Seyfullah Baba da gerçekten özgür değil.

Birkaç ay önce Belgrad'da sıradan bir gün gibi başlayan bir günde tanımadığım bir numaradan bir telefon aldım. Cevap vermekte tereddüt ettim. Ben, aslen Yemenliyim. Hiçbir suçla itham edilmeden Guantanamo'da 15 yıl tutuklu kaldım. Sonunda 2016'da serbest bırakıldım ve Sırbistan'a yerleştirildim ve haksız tutukluluğumun yaralarını hala taşıyorum. Bu yüzden bilinmeyen numaralardan gelen aramalara karşı temkinliyim. Ama o gün telefonu açtım ve cevap verdim: "Selamün aleyküm, alo?"

Hattaki sesi tanıdığımda, gözyaşlarımı tutmakta zorlandım. Hattaki kişi, esir kampında geçirdiğim yıllar boyunca bana ikinci bir baba ve Guantanamo'nun şimdiye kadarki en yaşlı tutsağı olan Seyfullah Paracha'ydı.

Seyfullah Baba, yaklaşık yirmi yıldır yargılanmadan veya herhangi bir suçlamada bulunulmadan ABD'de gözaltında tutuldu. İşini kaybetti. Sağlığını kaybetti. Ailesi, çok acı çekti - bazı çocukları babalarını tanımadan büyümek zorunda kaldı.

Şimdi evine döndü; ancak kendisine yapılanlar yüzünden hala sayısız zorlukla karşı karşıya.

Guantanamo'da birlikte söylediğimiz bir şarkıyla onu selamlayarak, telefonuma yüksek sesle Arapça "Hoş geldin, gelene hoş geldin" şarkısını söyledim.

Seyfullah'ın sesi ni yaklaşık yedi yıl sonra, Guantanamo'dan ayrıldığımdan beri ilk kez yeniden duymak, kalbime hayat ve neşe getirdi. Hala aynı kahkahayı atıyordu, çok özlediğim bir kahkaha.

Seyfullah Paracha

"Nasılsın?" diye sordu.

"Çok mutluyum, valla-hi," diye yanıtladım, "serbest bırakıldığın için Allah'a şükrediyorum." Seyfullah, neredeyse yirmi yılını hapiste geçirdikten sonra nihayet Ekim 2022'de serbest bırakıldı. Kendi ülkesi Pakistan'a döndü. Şimdi ailesiyle birlikte orada yaşıyor.

Yüzünü tekrar görebilmek için videoyu açmasını istedim. Telefonun ekranında gördüklerim, bende karışık duygular uyandırdı. Ailesiyle

çevrili, ait olduğu yerde, evinde olduğu için çok mutluydum. Ama aynı zamanda, hapislanan onu son birkaç yılda ne kadar yaşlandırdığını görmek beni çok üzdü.

Hapishane, hayatınızı çalar ve ruhunuzu mahveder. Elbette hapislenenin kendisi değil, sizi hapseden insanlar. Seyfullah'ın gözleri yorgun görünüyordu ve yüzü ondan çalınan yılların izlerini taşıyordu. Ama neyse ki mizah anlayışını, şefkatli doğasını ya da hayata neşeli bakışını kaybetmemişti. O, hâlâ kendi babam kadar sevdiğim adamdı.

Seyfullah, benim için gerçekten ikinci bir babaydı. Ve her babanın yapacağı gibi, yıllar sonra ilk telefon görüşmemizde bana henüz evli olup olmadığını sordu. Düşünüme gelebilmesi için hapisten çıkmasını beklediğimi söyledim.

Daha sonra kitabım hakkında konuşarak biraz zaman geçirdik -onun için bir kopyasını Guantanamo'ya göndermişim ama almasına izin verilmedi-. Bana eğitimimi de sordu. Ona zaten lisans derecemi aldığımı ve yakında yönetim alanında yüksek lisans yapacağımı söyledim. Ben konuşurken yüzü aydınlandı, benimle gurur duyduğunu görebiliyordum.

Daha sonra bana kendisinden önce serbest bırakılan diğer kardeşleri sordu ve hala Guantanamo'da mahsur kalanlardan haberler paylaştı. Her birimiz için sürekli onun düşüncelerindeydik.

Guantanamo'da Seyfullah bizim babamız, öğretmenimiz, akıl hocamız, şefimiz, terapistimiz ve esir kampının yönetimiyle arabulucumuzdu.

Altıncı kampta kendi sınıfı vardı. Bir hücreden dönüştürülmüş derme çatma bir sınıfta, farklı mahkûm gruplarına her gün saatlerce farklı konular ve beceriler öğretirdi. Orada bulunduğu süre boyunca birçok mahkûm arkadaşına İngilizce ve iş becerileri öğretti.

Mahkûmların yaşamları üzerinde büyük bir etkisi oldu. Hayatımda büyük bir etkisi oldu.

2016'da Guantanamo'dan ayrılmadan önce onu görmeme izin verilmedi. Onunla vedalaş-

madan kamptan ayrılmak yapmak zorunda olduğum en zor şeylerden biriydi. Onu gerçekten geride bırakmak istemiyordum. Onun benim yerimi alıp gitmesini diledim -onun yerime serbest bırakılacağına izin verilseydi, mutlu bir şekilde kampta kalırdım-.

Ayrıldığımdan beri, onun serbest bırakılacağı haberini sabırsızlıkla bekliyordum. Ona Uluslararası Kızıl Haç Komitesi aracılığıyla mektuplar göndermek istedim; ancak avukatım bu tür bir iletişimin ona ve başkalarına karşı kullanılabileceği konusunda beni uyardı, bu yüzden sessiz kaldım.

Yakında bırakılacağı haberini aldığımda heyecanımı kontrol edemedim. Onu taşıyan uçağın Guantanamo askeri üssünden kalktığı gece, Twitter'da onun uçuş numarasını içeren bir gönderiye etiketlendim. Bütün geceyi uçağı internette takip ederek geçirdim. Uçağı indikten sadece iki saat sonra Pakistan'da gerçekten evinde olduğuna dair bir onay aldım.

Çok mutlu olmuştum. Kendimi özgür bırakmış gibi hissettim. Hayatta kalabildiği ve ailesini görebildiği için mutluydum. Guantanamo dışındaki hayatı bir kez daha deneyimleyeceği için mutluydum.

İyi haberi eski mahkûmlardan oluşan bir WhatsApp grubunda yayınladım -herkes kendinden geçmişti. Tıpkı benim gibi, hepsi de kendi babaları serbest bırakılmış gibi hissettiler-.

Seyfullah ile ilk görüşmemden sonra, babamızın kendilerine selam gönderdiğini herkesin bilmesi için sohbet grubuna bir kez daha mesaj attım. Hepsi de onunla konuşabilmek için iletişim bilgilerini istedi ve sağlığını sordu. Ayrıca Shasha'nın hala Guantanamo'da olan kardeşlerimizden bazı haberleri paylaşmış paylaşımadığını sordular.

Eski bir Guantanamo tutuklusunu olmanın ironisi bu. Yıllarca, dünyada neler olup bittiğini öğrenmek için çaresizce o kampta mahsur kaldık. Ama artık özgür olduğumuza göre, hapis hanedan, geride bırakmak zorunda kaldığımız kardeşlerimizden gelecek haberler için eşit derecede çaresiziz.

Bugün, babamız Seyfullah nihayet evde olduğu için çok mutluyum. İhtiyacım olduğunda bir kez daha yüzünü görebildiğim, gülüşünü duyabildiğim ve ondan tavsiye alabildiğim için Allah'a şükrediyorum.

Ancak adalet mücadelemiz henüz bitmedi.

Seyfullah Baba, yaklaşık yirmi yıldır yargılanmadan veya herhangi bir suçlamada bulunulmadan ABD'de gözaltında tutuldu. İşini kaybetti. Sağlığını kaybetti. Ailesi, çok acı çekti - bazı çocukları babalarını tanımadan büyümek zorunda kaldı-.

Şimdi evine döndü; ancak kendisine yapılanlar yüzünden hala sayısız zorlukla karşı karşıya.

Onu haksız yere hapse atanlar, yerleşmesine ve hayatını yeniden kurmasına yardımcı olmak için her şeyi yapacak mı? ABD hükümeti onun hayatını ve hepimizin hayatını mahvetti. Yine de Washington'un bize karşı işlediği suçları kefarefet etmeye hiç niyeti olmadığı açık.

Guantanamo'dan ayrılmak, özgür olduğunuz veya hayatınızı yaşamaya başlayabileceğiniz anlamına gelmez. Gerçek şu ki Guantanamo'da hapsedildiyse, orası sonsuza kadar hayatınızın bir parçası olarak kalır. Yıllarca süren işkence ve taciz, bedeninizde ve ruhunuzda kalıcı

izler bırakır. Merak ediyorum, herhangi birimiz o kampta maruz kaldığımız travmadan kurtulabilecek miyiz?

Tıpkı Seyfullah gibi, tüm eski Guantanamo mahkûmları şu ya da bu şekilde hâlâ acı çekiyor. Hepimiz travmamızı unutmaya ve yeni gerçekliğimize uyum sağlamaya çalışıyoruz. Bazılarımız, Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri gibi başka ülkelerde hala hapiste. Diğerleri, Kazakistan gibi ülkelerde herhangi bir yasal statü veya hak olmaksızın belirsizlik içinde yaşıyor. İyileşmelerine ve hayatlarını yeniden kurmalarına yardım edecek kimse olmadığından, bazıları kendi ülkelerinde veya tahliye edildikten sonra gönderildikleri üçüncü ülkede evsiz kaldılar. Birkaçı tıbbi ihmal nedeniyle hayatını kaybetti.

Bugün özgür görünüyoruz ama aslında hepimiz Guantanamo 2.0'da yaşıyoruz. Onlarca yıllık suistimalden sonra ABD hiçbir destek, bakım veya tazminat teklif etmeden bizi bir kenara attı. Birçoğu asla gönderilmemeleri gereken ülkelerde hüküm giymiş teröristler gibi veya daha kötü muamele görerek acı çekiyor. Herhangi bir rehabilitasyon veya entegrasyon programına alınmadık. Serbest bırakıldık ama adaleti bulamadık.

Guantanamo, yirmi yılı aşkın süredir açık. Hâlâ tutuklu olan 34 kişiden 20'si aklanmış. Hiçbiri bir suçla itham edilmedi ve yine de Guantanamo işkence adasında kapana kısılmış durumdadır.

Eski mahkûmlar olarak, Guantanamo'nun kapatılması ve hala orada mahsur kalanların serbest bırakılması için kampanya yürütüyoruz. Ama aynı zamanda adalet istiyoruz.

ABD hükümetinin bize uyguladığı işkence ve kötü muameleden sorumlu tutulmasını istiyoruz. Bize verilen zararın tazminini istiyoruz.

Hayatımız boyunca adaleti görme ihtimalimiz var mı? Belki de değil. Ancak babamız Seyfullah ve esir kampının içindeki ve dışındaki tüm kardeşlerimiz için savaşmaya, kampanya yapmaya ve protestolara devam edeceğiz.

Allah'ın Ayetlerinden Yüz Çevirip Sihir ve Büyüyle Kandıranlar

Emrah DOĞRU

Sihrin Lügat Manası: Sihir kelimesinin Arapçada birbirine yakın birçok manası vardır. Bunların en meşhurları şunlardır: Kandırmak, aldatmak, yanıltmak, hile yapmak, göz boyamak, oyalamak, avutmak, yalanı doğru göstermek, gizemli davranmak, tesir altına almak, cezbetmek, iradeyi bağlamak, aciz düşürmek vb...

Sihrin İstilah Manası: Sihir, büyü yapmanın, bazı sözler söyleyerek veya bazı maddeleri birbirine karıştırarak yahut görülmeyen şer güçlerle yardımlaşarak olağanüstü bir durum meydana gelmesine ya da böyle görünmesine sebep olmasıdır. Yani şöyle de bir açıklama yapabiliriz; sihri, her insan öğrenip yapabilir. Yani insanları kandırabilir. Onların yaptıkları hep kandırmaktır, aldatmaktır. Peygamberler gibi mucizeler gösteremezler ve onlara kesinlikle itibar edilmez.

Rabbimiz şöyle uyarı vermektedir: "Eğer kulumuza indirdiklerimizden herhangi bir şüpheye düşüyorsanız, haydi onun benzeri bir sûre getirin, eğer iddianızda doğru iseniz Allah'tan gayri şahitlerinizi (yardımcılarınızı) da çağırın" (Bakara, 23).

Allah'ın yardımıyla Peygamberler, insanüstü şeyler yapabilirler; bunlar, Rabbimizin izniyledir. Bazı insanlar da para kazanmak için kendilerinde güç olduğunu, İslam'dan bihaber yaşayan insanlara bazı yiyecekler yedirerek veya cinlerle yardımlaşarak zarar verebilirler. Ehlisünnetin cumhuruna göre; büyüün aldatıcı yanları olduğu gibi etkileyici yönlerinin de olduğunda ittifak etmişlerdir. Rabbimiz, bir ayetinde şöyle buyurmaktadır: "*Süleyman'ın hükümranlığı hakkında onlar, şeytanların uydurup söylediklerine tâbi oldular. Hâlbuki Süleyman, büyü yapıp kâfir olmadı. Lâkin şeytanlar, kâfir oldular. Çünkü insanlara sihri ve Babil'de Hârut ile Mârut isimli iki meleğe indirileni öğretiyorlardı. Hâlbuki o iki melek, herkese: Biz, ancak imtihan için gönderildik, sakın yanlış inanıp da kâfir olmayasınız, demeden hiç kimseye (sihir ilmini) öğretmezlerdi. Onlar, o iki melekten, karı ile koca arasını açacak şeyleri öğretiyorlardı. Oysa büyücüler, Allah'ın izni olmadan hiç kimseye zarar veremezler. Onlar, kendilerine fayda vereni değil de zarar vereni öğrenirler. Sihri satın alanların (ona inanıp para verenlerin) ahiretten nasibi olmadığını çok iyi bilmektedirler. Karşılığında kendilerini sattıkları*

şey ne kötüdür! Keşke bunu anlasalardı!" (Bakara, 102).

Bu ayet, Hz. Süleyman döneminde şeytanların insanlara büyüünün gerçeğini öğrettiklerini anlatmaktadır. Günümüzde de insanlar, bu tip büyücülük, falcılık gibi işlerle uğraşmaktadır. Yüksek paralar karşılığında insanlara büyü yapmaktadırlar. Sözde gâipten haberler verdiklerini zannetmektedirler. Ufak bir sıkıntısı olan da büyücüler, falcılar gibi bu tip işlerle uğraşan insanlara başvurumaktadırlar. Yani şöyle düşünmeleri gerekir: "Peygamberler dahi gâipten haber veremezken bunlar nasıl haber verir." Allah'ı devre dışı bırakıp falcılardan, büyücülerden, kâhinlerden medet umanlar, Allah'a nasıl hesap verecekler acaba!

Sihir ve büyü yapanlara sihir ve büyü yapmak, yaptırmak maksadıyla gitmek, dinen kesinlikle yasaklanmıştır. Ebû Saîd el-Hudrî (radiyallahu anh) diyor ki: Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: "Kendisinde beş şeyden biri olan cennete giremez; içkiye müptela olan (içki içip alkolik olan), sihre inanan, akrabalık bağını koparan, kâhinlik yapan ve yaptığı iyiliği başa kakan" (Ahmed b. Hanbel, 399).

Başka bir hadiste de Efendimiz şöyle buyurmaktadır: Safiyye bint Ebî Ubeyd (radiyallahu anhâ), Rasûlullah'ın (sallallahu aleyhi ve sellem) bazı hanımlarının ondan şunu rivayet ettiklerini beyan etmiştir: "Her kim falcıya gider de ondan bir şey sorarsa, onun kırk gece namazı kabul edilmez" (Müslim, Selam, 125

Sihir öğrenme ve yapmanın hükmü nedir? İster etkili olsun ister olmasın sihir; kötüye de kullanıldığı, psikolojik olarak insanları etkilediği, kontrol edilemez olduğu, Allah'ın kurduğu tabii düzeni değiştirmeyi amaçladığı, insanların dinde "sünnetullah" diye ifade edilecek kadar önemli kabul edilen bilimsel gerçeklere güvensizlik duygularına yol açtığı, insanların zaaflarını, dertlerini, korkularını veya ümitlerini sövmürmeye ve onları aldatmaya elverişli olduğu, inanca zarar verdiği ve bunlara benzer daha başka sakıncaları da bulunduğu için şiddetle yasaklanmıştır.

no: 2230). İmam-ı Nevevi, bu hadisin izahında şöyle demiştir: "Yani namaz borcunu öder ama sevabından mahrum kalır."

Sihir ve büyü yapan kişinin hükmü, mezhep imamlarınca şöyle açıklanmaktadır: Hanefilere göre büyü yapan kimse, istediği her türlü şeyi şeytanlara yaptıracığına inanan kimse kâfir olur. Malikilere göre ise sihir, büyü yapan kâfirdir; sihir yaptığı için öldürülür. Tevbe etmesi istenmez, etse de kabul edilmez. Hanbeli mezhebinin âlimleri de sihirbazın sihir öğrenmesi ve yapmasıyla kâfir olacağı ve öldürüleceği görüşündedir.

Ahmed b. Hanbel'in kardeşinin oğlu Hanbel, ondan şunları rivayet etmiştir: "Amcam, falcı, kâhin ve sihirbaz hakkında dedi ki: Benim görüşüm, bunların bütün bu fiillerinden tevbe etmeleri istenir. Çünkü bunlar, tevbe etmelerinin istenilmesi hususunda mürted gibidir; eğer tevbe eder ve yaptıklarından vazgeçerlerse serbest bırakılırlar." Hanbel diyor ki: "Dedim ki: Tevbe etmezlerse öldürülürler mi? Dedi ki: Hayır, hapsedilirler, umulur ki vazgeçerler. Dedim ki: Niçin öldürmüyorsun? Dedi ki: Namaz kıyorlarsa umulur ki tevbe eder ve vazgeçerler" (İbn Kudame, Muğni, 151-155)" Yani görüyoruz ki Ahmed b. Hanbel, bunları yapanları tekfir etmemiştir.

Şafilere göre ise sihirbaz, kâfir değil günahkârdır. Ama küfrü gerektiren şeyler yaparsa kâfir olur, denmekte. Nevevi de şöyle demiştir: "Sihir; bazen küfür bazen de büyük günah olur. Eğer ki sihiri yapan, küfrü gerekti-

ren söz söyleyerek yaparsa kâfir olur.”

Sihir öğrenme ve yapmanın hükmü nedir? İster etkili olsun ister olmasın sihir; kötüye de kullanıldığı, psikolojik olarak insanları etkilediği, kontrol edilemez olduğu, Allah'ın kurduğu tabii düzeni değiştirmeyi amaçladığı, insanların dinde "sünnetullah" diye ifade edilecek kadar önemli kabul edilen bilimsel gerçeklere (meselâ bilimsel tedavi yöntemlerine) güvensizlik duymalarına yol açtığı, insanların zaafalarını, dertlerini, korkularını veya ümitlerini sömürmeye ve onları aldatmaya elverişli olduğu, inanca zarar verdiği ve bunlara benzer daha başka sakıncaları da bulunduğu için şiddetle yasaklanmıştır.

Büyücü veya sihirbazların birçok gizli şeyleri bilebildiği, tabiatüstü işler başarabildiği şeklindeki yaygın inançlar, muteber kaynaklarda İslâm'a aykırı görülmüş, sihri mubah saymanın, haramı helâl saymak anlamına geleceği, bu sebeple de Müslümanın dinden çıkmasına sebep olacağı kanaatine varılmış; ayrıca en yetkili ve güvenilir Müslüman bilginler, bir kimsenin, sihrin haram olduğuna inanmakla birlikte, sihir yapmasının veya yaptırmasının ya da sihre ve sihirbaza inanmasının da büyük günah olduğu konusunda ittifak etmişlerdir.

Aslında sihir, menfaat amaçlı bir uygulama olduğundan Allah, peygamber ve din gibi kutsal gerçekleri tanımaz; bununla birlikte, ihtiyaç duyduğunda bu değerleri menfaat ve başarı aracı olarak kullanmaktan da çekinmez.

Bütün bu anlayış ve uygulamalar, Allah'ın irade ve kudretinin üstünde işler başarabileceği iddiasında olan veya öyle sanılan ya da eyleminin içeriğinde böyle bir iddia saklı bulunan sihirbaza, Hz. Peygamber'den (as) hatta Allah'tan daha büyük değer vermek anlamını ortaya çıkarmakta olup, sihir yapmayı ve yap-

tırmayı yasaklayan hükmün temelinde öncelikle bu gerekçeler bulunmaktadır.

Peygamber Efendimiz, "Helake sürükleyen yedi günahıtan sakının!" buyurmuş, sahabenin sorması üzerine de bunları, "Allah'a şirk koşturmak, sihir yapmak, haksız yere adam öldürmek, faiz yemek, yetim malı yemek, (Allah yolunda) savaştan kaçmak, namuslu kadınlara zina iftirası atmak" şeklinde açıklamıştır (Buhari, "Vesaya", 23). Sahabe de bu tavrı devam ettirmiş, Hz. Ömer, hilafeti döneminde büyücülük yapanları cezalandıracağını ilan etmiştir.

Büyü yapmak, büyücülere gidip onlardan yardım istemek, İslam'a göre yasaklamıştır ve haram kılınmıştır.

Diyelim ki kendini bilmezler, bir kişiye büyü yaptırdı ve o insan, o büyüden kurtulamıyor. Ne yapmalı, âlimler bu konuda ne diyor? Âlimlere göre iki görüş var; birincisi, Allah'a dua ederek harama, şirke girmeden Allah'a dua etmek, Kur'an okuyarak büyüden kurtulmak caizdir.

Bu hususta Buhâri şunları zikretmiştir: "Said b. el-Müseyyeb, bunu caiz görmüştür. Katade

şöyle demiştir: Ben, Said b. el-Müseyyeb'e dedim ki: Bir adama büyü yapılmış olursa veya hanımına karşı bağlanmış olursa, onun sihri bozulur mu veya bağlanması çözülür mü? O da dedi: Bunun bir sakıncası yoktur. Çünkü bu, ona faydalı olan bir şeydir. Faydalı olan şey, yasaklanmamıştır" (Buhâri, Tıb, 49).

Vehb b. Münebbih'in kitaplarında şu yazılıdır: "Sihri çözmek isteyen, sedir ağacının yeşil yapraklarından yedi yaprak alsın. Onları, iki taşın arasında ezsün, sonra suya katsın. Üzerine Ayete'l-Kürsi'yi ve Nas, Felak, Kafirun, İhlas sûrelerini okusun, sonra ondan üç yudum içsin ve onunla yıkansın. Allah'ın izniyle bu, ondaki her şeyi giderir. Bu tedavi, hanımına karşı bağlanan için de iyidi" (Kurtubi, el Cami, 49).

Sedir ağacı, çamgiller ağacından bir ağaçtır; bizim ülkemizde de olan bir ağaçtır. Allah'ın izniyle faydası olacaktır bu tip sıkıntıları olanlara. Doğrusunu, Allah bilir.

Efendimizin uyarısına kulak verelim: Sa'd b. Ebî Vakkâs (radiyallahu anh) diyor ki: Rasûlullah'ın (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle

buyurduğunu işittim: "Kim, sabah olduğunda acve hurmasından yedi adet yerse o gün, ona ne zehir zarar verir ne de sihir" (Buhari, Tıb, 52-56; Müslim, Eşribe, 154-155 No: 2047; Ebu Davud, Tıb, 12 No: 3876; Ahmed b. Hanbel, 181). Acve hurması, halk arasında "Peygamber hurması" olarak bilinmektedir.

Diğer âlimler de büyüü bozdurmanın caiz olmadığını söylemişlerdir. Hemmâm b. Munebbih diyor ki: Câbir b. Abdullah'a (radiyallahu anh), büyüü çözmeye soruldu. O da "Bu, şeytanın amelidir" dedi (Abdurrezzak, Musannef, 13 No: 19762).

İbn Kudâme diyor ki: Ahmed b. Hanbel, büyüünün herhangi bir büyü ile çözülmesi hususunda fikir beyan etmedi. Esrem şöyle demiştir: "Ebû Abdullah'a (Ahmed b. Hanbel), bir adamın büyüü bozduğunu zannettiği soruldu. O da dedi ki: Bazı insanlar, buna ruhsat vermişlerdir. Yine ona denildi ki: O kişi, tencereye su koyuyor ve onda kayboluyor. Şunu ve şunu yapıyor. Ahmed b. Hanbel, bunu kabullenmediğini ifade ederek ellerini silkeledi ve şöyle dedi: Ben, bunun ne olduğunu bilmiyorum. Yine Ahmed b. Hanbel'e denildi ki: Ne dersin? Böyle bir şey yapmak sihri bozar mı? Dedi ki: Ben, bunun ne olduğunu bilmiyorum."

Rabbimiz, bizleri büyücülerin şerrinden, şeytanların şerrinden, şeytanlaşmış insanların şerrinden korusun. Bizim dayanağımız, sığınağımız tek kapı Rabbimizdir. O, bizi her türlü kötülüklerden koruyacaktır. Rabbimize karşı samimi olmalıyız, ona tam teslim olmalıyız ve güvenmeliyiz. Rabbimiz, bizi her türlü kötülüklerden koruyacaktır.

Faydalanılan Eserler:

* *Cin Sihir ve Büyü*, Hasan Karakaya

* *Sihir maddesi*, Temel İslam Ansiklopedisi

İnsani İlişkilerde Kur'ani (İlahi) Ölçü*

Mehmet Can GİYİK

"Ey insanlar! Şüphesiz ki sizleri bir erkek ve dişiden yarattık. Karşılıklı olarak tanışıp kaynaşmanız için sizleri halklara ve kabilelere ayırdık. Gerçek şu ki Allah katında en değerliniz, en takvalı olanınızdır. Şüphesiz ki Allah, (her şeyi bilen) Alîm, (her şeyden haberdar olan) Habîr'dir" (49/ Hucurât, 13).

Kur'an'da altmış beş yerde "insan", on sekiz yerde "ins", bir yerde "indi", bir yerde "enası", 230 yerde "nas" olarak çoğul geçmektedir. Kur'an'da, insan bütün yönleriyle ele alınmıştır. Yani hem ruh hem beden olarak.

İnsan kelimesinin iki kökten türetildiği söylenir. İlki, "-ins, -üns, -enes" kökleri (cins anlamında erkek ve dişi, uyum sağlamak cana yakın olmak); ikincisi, "nisyan" kökü, insan kelimesinin türetildiği iddia edilen ikinci kök ise "ن.س.ي" nesiye" köküdür. İbn'i Abbas'a

İnsanların bir tek ümmet oluşu, iman yönündendir. Bu birliğin bozulması ise ihtiras ve kıskançlık yüzündendir. İnsanlar tutunabilecekleri yeni inançlar olmadığı sürece inançlarının sorgulanmasına ve reddedilmesine tahammül edemezler. Bundan dolayı insanların alıştikları yaşam biçimini değiştirmek oldukça zor bir olaydır. Resulullah'ın, kısa sürede bunu başarmış olması takdire şayandır.

nisbet edilen bir rivayette: İnsan, Allah'a verdiği sözü unuttuğu için bu ismi almıştır. Unutma, bir yönüyle iyiyken diğeri bir yönüyle zararlıdır. Mesela, kişi, en çok sevdiği birini kaybettiği zaman veya malını veya başka bir şeyi, unutmadan yaşayamaz. Diğeri türlü yani zararlı olan ise Allah'ı ve emirlerini unutmaktır. Allah (a.c), Kur'an'da insanı hem olumlu hem olumsuz yönleriyle açıklamıştır. Örneğin, olumsuz yönüyle insan, vefasızdır. "İnsana bir zarar dokunduğunda; yan yatarken, otururken ya da ayakta (sürekli bir şekilde) bize dua eder. Sıkıntısını

giderdiğimiz zaman da, sanki ona dokunan bir sıkıntıdan dolayı bize hiç dua etmemiş gibi çeker gider. Haddi aşanlara, yaptıkları işte böyle süslü gösterildi" (10/Yûnus, 12). İnsanın olumlu yönüne örnek olarak, "Sizin içinizden (insanları) hayra çağıran, iyiliği emreden, kötülükten alıkoyan bir topluluk olsun. Bunlar, kurtuluşa erenlerin ta kendileridir" (3/Âl-i İmran, 104).

İnsanın davranış şekilleri ikiye ayrılır. 1) Yaradılıştan gelenler (Karakter ve mizaç), 2) Sonradan kazanılanlar (Kesbi). İlki, Allah'ın insanda yarattığı bazı huylardır. Mesela yumuşak huyluluk, aşırı heyecanlılık, asabilik, hitabın güzelliği, acelecilik, soğukkanlılık vs. İkincisi; (Arızı) fitratın bozulması ile olan davranış biçimleri. Mesela hırsızlık, yalan, ihanet, zulmetmek, zina, baskıcı davranmak, insanlarla alay etmek, insanları küçümsemek, büyükmek vs. Arızı olanları düzeltmek mümkündür. Mesela, Allah (a.c.), "Onu (nefsini) arındıran, kesinlikle kurtuluşa ermiştir" (91/Şems, 9). "Onu (küfür ve masiyetle) örtüp gizleyen de kesinlikle zarar etmiştir" (91/Şems, 10) diye buyuruyor. Ve helal yiyip içmek de nefsi temizlemenin başında gelir. Çünkü Allah (a.c.): "Ey resûller! Temiz şeylerden yiyin ve salih amellerde bulunun. Şüphesiz ki ben, yaptıklarınızı bilmekteyim" (23/Müminun, 51) diye buyuruyor.

İnanç olarak insanı tek ayakta tutan, İtikat bağıdır. Bu bağ sayesinde ırk, dil ve bölge ayrılıkları silinir. Allah (a.c), insanların bir zamanlar tek ümmet olmalarından bahseder. Bir tek ümmet oluşun hangi insan topluluğu için, ne zaman nerede olduğu konusunda değişik görüşler ileri sürülmüştür. İnsanların bir tek ümmet oluşu, iman yönündendir. Bu birliğin bozulması ise ihtiras ve kıskançlık yüzündendir. İnsanlar tutunabilecekleri yeni inançlar olmadığı sürece inançlarının sorgulanmasına ve reddedilmesine tahammül edemezler. Bundan dolayı insanların alıştıkları yaşam biçimini değiştirmek oldukça zor bir olaydır. Resulullah'ın (sallallahu aleyhi ve sellem), kısa sürede bunu başarmış olması takdire şayandır.

İnsanın zayıf olması hasebiyle bazı şeylerin tekrar tekrar hatırlatılması gerekiyor. Çünkü Allah (azze ve celle): "Hatırlat/öğüt ver! Çünkü hatırlatma müminlere fayda verir" (51/Zâriyat, 55) buyuruyor. İnanıldığı, bildiği şeyleri hayatında uygulamalıdır. Bu bağlamda, insanlar ne zaman yanlışlara düşmüşlerse Allah (azze ve celle) onları düzeltmek ve onların hayatlarında yüce değerleri yükseltmek için din ve peygamberler göndermiştir.

İnsanın Allah ile olan ilişkisi nasıl olmalı?

Allah (a.c) buyuruyor ki: "Allah'tan, gücünüz

yettiğince korkup sakının. İşitin, itaat edin. Kendinize hayır olarak infakta bulunun. Kim de nefsinin bencilliğinden korunursa işte bunlar, kurtuluşa erenlerin ta kendileridirler" (64/Teğabûn, 16).

Allah (sübhanehu) yine buyuruyor ki: "Kullarım sana, benden soracak olurlarsa, şüphesiz ki ben onlara yakıным. Dua edenin duasına icabet ederim. (Öyleyse) onlar da benim davetime icabet etsinler ve bana iman etsinler ki (akıl, doğruluk ve olgunluk sahibi olan) rüşd ehlinde olsunlar" (2/Bakara, 186).

Tirmizi'de geçen bir hadiste de Allah (sübhanehü ve teâlâ) buyuruyor: "Ben, kulumun zannı üzereyim ve beni çağırdığı zaman ben onunlayım."

Selim bir akıl; anlamak, bulmak, ulaşmak için yeterlidir. Bununla ilgili İbrahim'in (a.s) kıssasına başvurabiliriz. İnsanın yaratıcısı ile olan ilişkisi, dört boyutlu bir ilişkidir. Bunlara; "marifet", "tasdik", "amel" ve "ikrar" denilebilir. Marifet, Allah (a.c) hakkındaki bilgilere denir. Malumat denilmez. Marifet, aklın eylemi; tasdik ise kalbin eylemidir. Salt bilgi/marifet iman için yeterli değildir. Onun için Allah (a.c) bedevilerin teslimiyetini iman olarak kabul etmez. "Bedeviler: 'İman ettik.' dediler. De ki: 'İman etmediniz. Fakat 'teslim olduk' deyin.' (Çünkü) iman henüz kalplerinize girmiş değildir. Şayet Allah'a ve Resûl'üne itaat ederseniz (Allah,) amellerinizden hiçbir şey eksiltmez. Şüphesiz ki Allah, (günahları bağışlayan, örten ve günahların kötü akıbetinden kulu koruyan) Ğafûr, (kullarına karşı merhametli olan) Rahîm'dir" (49/Hucurât, 14). Amel ise farzları yerine getirmek, namaz, oruç, hac, Kur'an okuma ve Allah yolunda cihat etmek... Tabi bunlar, tevhid ile mümkün olur. İkrar, dini güzel bir şekilde Kur'an ve sünnete göre yaşamak ve anlatmaktır. Çünkü yaşanılmayan bir ameli anlatmak abes olur, nitekim Allah (a.c) buyuruyor: "Ey iman edenler! Niçin yapmayacağınız/yapamayacağınız şeyleri (yapacakmış gibi) söylersiniz? Yapmayacağınız/yapamayacağınız şeyleri (yapacakmış gibi) konuşmanız, Allah katında büyük bir öfke nedenidir" (61/Saff, 2-3).

Allah (a.c), kulunu, korkuya değil sevgiye yönlendirir. Mesela emirlerini yerine getirdi mi kul, Allah'ı (a.c) sever; çünkü bu, onun

için gerekli olan bir şeydir. Bunun tam tersi, kulunun yanlışlarına kızıyor; çünkü bu da onun için kötü bir şeydir. Kur'an'da da bunu görebiliyoruz: "Allah, iyilik edenleri sever" (2/Bakara, 195). "Şüphesiz Allah, çok tevbe edenleri de, çok temizlenenleri de sever" (2/Bakara, 222). "Muhakkak ki Allah, kendine dayanıp güvenenleri sever" (3/Âl-i İmran, 159). "Şüphesiz ki Allah, kendi yolunda, kenetlenmiş bir bina gibi saf hâlinde yaşayanları sever" (61/Saff, 4).

Allah (a.c) kimi sevmez! "Allah, haddi aşanları sevmez" (2/Bakara 190). "Allah, kâfirleri sevmez" (3/Âl-i İmran 32). "Allah, zalimleri sevmez" (3/Âl-i İmran 57). "Şüphesiz ki Allah, kibirli ve böbürlenmiş kimseleri sevmez" (4/Nisâ 36). "Şüphesiz ki Allah, hainlikte sınırları zorlayan aşırı günahkâr kimseyi sevmez" (4/Nisâ 107).

İnsanın kendisiyle olan ilişkisi nasıl olmalı?

Öncelikle "ben kimim" sorusuyla başlamak lazım cevap bulmak için. "Ben", Türkçede birinci tekil şahıs zamirdir. Arapçada "Ene" zamiri ile ifade edilir. "Ben kimim" demek, aslında "ben varım" demektir ve şahitlik etmektir. Zaten imanın itirafı olan şahadet, insanın hem kendisine hem de Rabbine tanıklık etmesidir. "أشهد: ben şahadet ederim ki" aslında "ben varım" demektir. Bu tanıklık ifadesi, bireylerin benlik duygularının varlığına ve bu duygunun izharının gerekliliğine en büyük işaretidir. "Ben" zamiri, Kur'an'da hem olumlu hem de olumsuz manada kullanılır. Mesela Firavun'un büyüklenecek söylediği söz şöyledir: "Ben sizin en büyük Rabbinizim" (Naziât 24).

İblis de dedi ki: "Ben, ondan daha hayırlıyım. (Çünkü) beni ateşten, onu topraktan yarattın" (7/A'râf, 12). Allah (azze ve celle), Peygamberin dilinden de aynı kelimeyi olumlu manada kullanır: "De ki: Ben de ancak sizin gibi bir insanım" (41/Fussilet, 6). Kur'an'da Allah (azze ve celle), كَحَدِّ مَهْفَا، أَرْقَا، رَطْنَا، kelimelerini kullanır. "Unzur: Bak", doğru bir şekilde bak, çünkü doğru bakan doğru görecektir. Allah (a.c), Kur'an'da, "(Öyleyse) insan, neden yaratıldığına bir baksın" (86/Târik, 5) diye buyuruyor. "Oku" diyor, baktığın tüm varlık âlemini, o varlık âleminin bir parçası olan benliğini, kendini, iç dünyanı, kâinat kitabını, gökleri ve yeri, her

ikisi arasında var edilen şeyleri, oku! Hayatı, kabri, ahireti, peygamberi, haşrı, cenneti, cehennemi Allah'ın ismiyle oku. Sonra İfhem/okuduklarını anlama ve hayata geçirme fitratını, kabiliyetlerini, gücünü ve acziyetini anla.

İnsanın insan ile olan ilişkisi, Âdem (a.s.) ile Havva annemizden başlıyor. İlişki, Türkçede "isteşli" fiillerdendir. Bu fiil, Arapçada "feale" veznidir. "Feale" fiilin temel özelliği, iki öznel olmasıdır. İlişkinin temelleri şöyle sıralanabilir: 1) Taraflar. 2) Amaç, gaye. 3) Usül, üslup. 4) Sonuç. İnsan ilişkilerini anlamak, olumlu özellikler kazandırır insana. İnsanı tanımayı yine Rasulullah'tan (s.a.v.) öğreniyoruz ki insanı tanımak, ticaret ve yolculukla elverişli olur. Ticaretle alakalı, yalan yere yemin etmeyecek, hıyanet etmeyecek, kırmayacak... Bununla ilgili bir söz var: "Dostumu kıracağıma elmasımı kırarım." İnsanları anlamayla ilgili Peygamberimizden (s.a.v.) çok güzel örnekler öğreniyoruz. Mesela O, insanlara bütün vücuduyla dönüp cevap verirdi. İnsanlarla konuşurken onların seviyelerine inmek, bütün resullerin ilişki biçimidir: "İkiniz Firavun'a gidin; çünkü o, azgınlaştı. Ona yumuşak bir söz söyleyin. Umulur ki öğüt alır ya da korkar" (20/Tâhâ, 43-44) İşte Kur'an'ın müthiş üslubu. Firavun gibi bir zorbaya karşı bile Musa'ya (a.s.), "ona gidin, yumuşak söz söyleyin" demiştir.

"İyilikle kötülük eşit olmaz. Sen (kötülüğü) en güzel şekilde sav. (Bir de bakarsın ki) seninle arasında düşmanlık olan kimse, sıcak/samimi bir dost oluvermiş" (41/Fussilet, 34). Kötülüğe iyilikle karşılık vermek, hayat kurtarır. Ve Allah'ın (a.c.) Kur'an-ı Kerim'de en çok tembihlediği şeylerden biri, silai rahimdir: "Allah'tan ve akrabalık bağlarını koparmaktan korkup sakının. Şüphesiz ki Allah, sizin üzerinizde gözetleyicidir" (4/Nisâ, 1) Akrabalık bağlarını gözetmek önemlidir; çünkü insan, öncelikle akrabaları ile alakadardır. Yine ihtiyaç duyduğu kişiler, ilk önce onlar olacaktır. Nitekim hadiste de Rasulullah (s.a.v.), "Her kim rızkının bol olmasını ve ecelinin gecikmesini istiyorsa akrabasını görüp gözet sin" (Buhari, Edeb) buyuruyor.

Davette de akrabalarla başlanmalıdır: "Yakın akrabaların olan aşiretini uyurarak (işe başla)" (26/Şuarâ, 214).

Selam hidayete tabi olanların üzerine olsun.